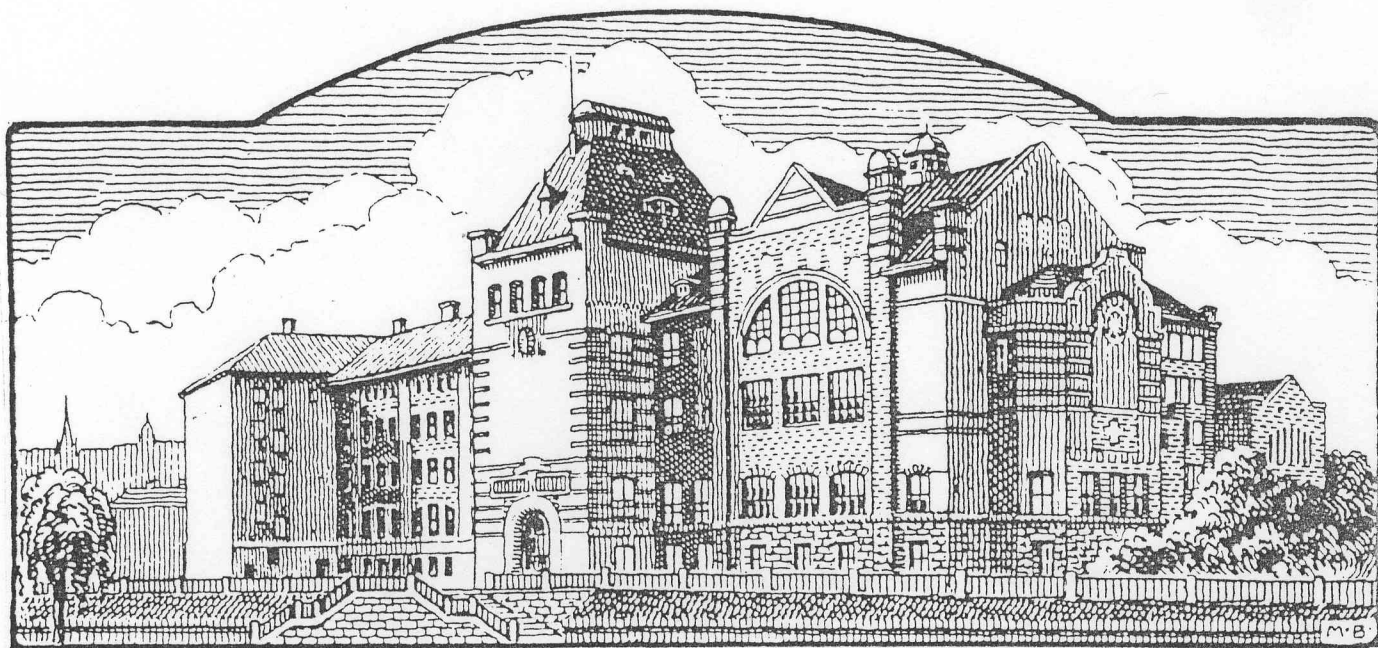

PONTONJÄRKASERN 15

Kungsholmens gymnasium

EN BYGGNAD SINVENTERING FRÅN
STOCKHOLMS STADSMUSEUM 1991

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord	2
Dagskarta	3
Historik	4
Källor	8
Äldre fotografier	9
Äldre ritningar	14
Relationsritningar	26
1991 års inventering	32
Nytagna fotografier	39

*Omslagsbild: ur Årsredogörelse för Kungsholmens högre allmänna läroverk
1931-32 (Rörby, M, 1988).*

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

FÖRORD

På uppdrag av SISAB, Skolfastigheter i Stockholm AB har, inför planerad om- och tillbyggnad inkl fasadrenovering, Stadsmuseet gjort en byggnadshistorisk inventering av fastigheten Pontonjärkasern 15, Kungsholms gymnasium, Stockholm. Inventeringen är översiktlig så tillvida att samtliga lokaler och utrymmen i skolbyggnaden ej har besökts. Då många av skolans lokaler har en sinsemellan likartad inredning bedömdes det som möjligt att få en tillräckligt god bild av byggnadens kulturhistoriska status utan att besiktiga alla rum. De utrymmen som inventerats och/eller fotograferats har markerats på bilagda relationsritningar.

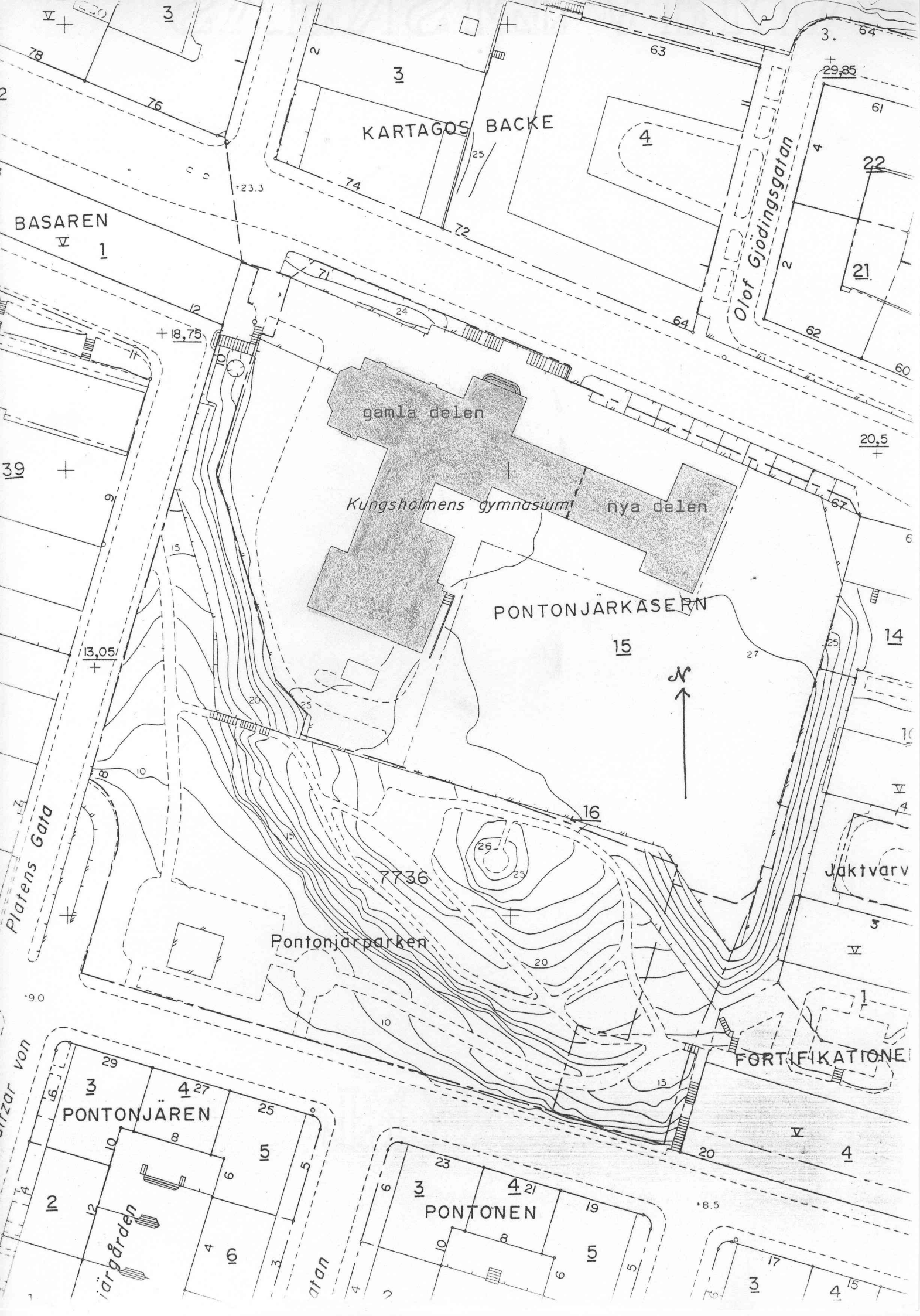
Historiken utgår till stora delar från Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad, tryckt 1908 i samband med invigningen samt den lilla uppsatsen Kungsholmens läroverksbyggnad 80 år av Martin Rörby från 1988. Ritningar och äldre fotografier kompletterar historiken.

Inventeringsarbetet och sammanställning av materialet har genomförts av under-tecknad under oktober 1991. Fotografierna har, där annat ej anges, tagits av Ingrid Wilken den 2 oktober 1991.

Stockholm den 7 november 1991

Suzanne Lindhagen
antikvarie

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

HISTORIK

Stockholms folkmängd ökade under senare hälften av 1800-talet på ett explosionsartat sätt, vilket bl a resulterade i ett kraftigt ökat byggande av såväl bostadshus som institutioner av olika slag. För de tiotusentals barn, som sedan folkskolestadgans införande 1842, hade rätt att gå i skolan byggdes under 1800-talets sista decennier flera stora s k folkskolepalats. Flera läroverk uppfördes även under denna tid för de ungdomar, eller rättare sagt pojkar vilket det ju då var fråga om, som ville gå vidare till en högre utbildning. Elevantalet vid de allmänna läroverken ökade hela tiden men befintliga lokaler var otillräckliga. Behovet av flera allmänna läroverk växte sig allt starkare. Strax före sekelskiftet beslutades att Östermalm skulle få ett läroverk (se-dermera Östra Real) men också att ett nytt femklassigt läroverk skulle uppföras å Kungsholmen. 1902 gav man i uppdrag åt stadens byggnadskontor att upprätta ritningar till en sådan skolbyggnad och åt stadsingenjörskontoret att utse den lämpligaste platsen därtill. Provisoriska lokaler förhyrdes omedelbart på S:t Eriksgatan, där undervisningen kunde börja hösten 1902. 1902 är således att betrakta som det år då Kungsholmens allmänna läroverk grundades.

Redan i november 1902 förordades dåvarande kv Göken (idag kv Pontonjärkasern) vid Hantverkargatan som lämplig byggnadsplats. Efter några av olika skäl ej acceptabla förslag till läroverksbyggnad från stadens byggnadskontor beslutades att istället anmoda tre arkitekter, Erik Josephson, Ragnar Östberg och Axel Anderberg, att upprätta tre nya förslag enligt det upprättade programmet. Efter granskning kunde inte heller något av de tre inkomna förslagen accepteras utan vidare omarbetning. Anderbergs förslag ansågs dock vara det lämpligaste att bygga vidare på. Stadens byggnadskontor med dess t f föreståndare arkitekten Georg Ringström (1862-1945) fick så i uppdrag att utföra dessa nya byggnadsritningar. Hjälp fick Ringström av den vid byggnadskontoret anställda arkitekten P G Hjertén. Två alternativa förslag redovisades - ett läroverk i 3 alt 4 våningars höjd. Den 30 mars 1904 beviljades ett anslag på 882 000 kronor för att bygga en 4-vånings läroverksbyggnad i kv Göken.

Sprängnings- och planeringsarbetena påbörjades under 1904 och i mars 1905 utsågs Gottfrid Thorén som ansvarig för byggnadsarbetets utförande.

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

Genom den nya läroverksstadgan från 1904 blev läroverket istället för femklassigt en sexklassig realskola. Detta faktum samt att en ny undervisningsplan för realskolan slogs fast 1906 gjorde att det ursprungliga programmet måste ändras. Lokalbehoven kunde dock tillgodoses utan alltför stora förändringar. Redan vid denna tid räknade man med att, vid framtida behov, en tillbyggnad skulle kunna genomföras genom en förlängning av skolhuset österut. En långvarig lockout sommaren 1905 gjorde att byggnadsarbetena drog ut på tiden och att skolan ej, som man hade hoppats, var inflyttningsklar till hösten 1906. Bygget försenades ytterligare av en lockout bland målarna under våren 1907 vilket innebar att när man tog skolan i bruk i början av höstterminen 1907 var den ännu inte färdiginredd. Först den 1 februari 1908 kunde Kungsholmens Realskolas nya byggnad högtidligen invigas i närvaro av kung Gustav V.

Skolan inrymde vid invigningstillfället bl a slöjdsal, gymnastiksal med läktare, bönsal med sittplatser för omkring 600 personer (samt läktare, som rymde 260 platser), 13 ordinära lärosalar, specialsalar för ämnena biologi, fysik, kemi, musik och teckning samt lägenheter för skolans vaktmästare, maskinist och gårdskar. Klassrummen är i princip lokaliserade till de två flyglarna, den ena placerad parallellt med Hantverkargatan och den andra i rät vinkel söderut. Den stora bönsalen ligger i ett utskjutande parti mot väster, mitt i vinkeln mellan de två korridorerna, intill det centralt placerade trapphuset. Gymnastiksalen m m ligger på tvären mot söder. Kungsholmens läroverk fick en helt annorlunda uppbyggnad än stadens tidigare läroverk; Norra Latin, Södra Latin och Norra Real, vilka alla hade helt symmetriska planer. Här, i Kungsholmens nya läroverksbyggnad, var de enskilda lokalernas funktion utgångspunkten på ett helt annat sätt än tidigare. I sitt formspråk, typiskt för den vid denna tid rådande jugendstilen, står den också tämligen ensam bland Stockholms skolor. Genom att den såväl planmässigt som formmässigt är bevarad i mycket stora delar spelar Kungsholmens nuv gymnasium en viktig roll i Stockholms skolhus- och arkitekturhistoria.

Såväl exteriören som interiören var omsorgsfullt utformade och påkostade beträffande materialval. Här skulle framtidens män fostras och danas varför det självfallet var viktigt med en byggnad som upplevdes som gedigen, solid och respektingivande. Fasaderna var dekorativt utformade i ljusrött delvis fogstruket tegel, och en benvit kalkputs. Sockel och souterrängvåning uppfördes

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

av granit medan listverk m m var av kalksten. Mot Hantverkargatan vette den stora, rikt dekorerade entréportalen av granit och kalksten. Över den höga entrétrappan av kalksten var taket tunnvalvt med tidstypiska dekorativa målningar i kalkfärger. Även övriga trappor hade steg av kalksten medan trapplan och vilplan var belagda med cementmosaikplattor. Räcken, lyktor, elementskydd m m utformades i dekorativt smidesverk. Korridorerna hade också en golvbeläggning i form av plattor av cementmosaik medan väggarna var putsade och oljemålade - underst i en grågrön nyans och därovan i ljusgult. Rockhängare med hatthylla och krokar var liksom fyllningsdörrarna målade i en mörkt mahognyfärgad ton. Taken var vitmålade. Bönsalen eller högtidssalen med sitt svagt sluttande trägolv och absidformade upphöjning i fonden hade en mycket tidstypisk inredning. Höga bröstpaneler, dörrpartier, läktare med balustrad etc var målade med linoljefärg i en kraftig blågrön nyans och hade en skuren dekor i kontrasterande färger. På "scenen" fanns talarstol och bänkinredning i gränder för lärarna, nere i aulan och uppe på läktaren stod bänkar med ryggstöd och enkelt skulpterade gavlar. På läktaren var orgeln, byggd av firman P I Åkerman & Lund, placerad. Under läktaren hade de putsade väggarna en ljus gulaktig ton medan övriga väggpartier och det kryssvalvda taket var vitmålade. Taket var dessutom dekorerat med kalkfärgsmålade friser i ett stiliserat blommonster. Aulans armatur var utförd i smide.

Klassrummen hade linoleumklädda golv, katederpodier och putsade och oljefärgsmålade väggar, vilka var målade i olika färgtoner - den nedre delen något mörkare och kraftigare än den övre. Snickerierna var oljefärgsmålade medan taken var strukna med vit limfärg. De många klassrummens golv, väggar och snickerier hölls i sinsemellan olika toner för att ge en mer varierad upplevelse. I varje enskilt klassrum var dock färgerna samkomponerade. Ämnessalarna hade modern utrustning, avpassad just för sitt ämne. Det stora kollegierummet hade en gråmålad, väggfast skåpinredning med hyllor och fasta inbyggda soffor med skinklädsel.

1929 fick Kungsholmens realskola högre allmänt läroverks status och namn. Fr o m detta år kunde man ta studentexamen här. Den redan i början av seklet planerade tillbyggnaden österut blev aktuell. Arkitekt för projektet var den förut nämnde P G Hjertén, Ringströms assistent vid stadens byggnadskontor då den ursprungliga skolbyggnaden ritades. Trots att Hjertén torde ha varit väl förtrogen med Ringströms ursprungliga intentioner gavs tillbyggnaden ett mycket

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

enklare och stramare formspråk än den drygt 20 år äldre läroverksbyggnaden. Påpekas bör dock att jugendstilen på slutet av 20-talet helt hade spelat ut sin roll och istället ersatts av en förenklad klassicism samtidigt som man var på väg in i 1930-talet med dess funktionalistiska ideal.

Tillbyggnaden stod klar 1931. Man fick nu nya lokaler för de naturvetenskapliga ämnena men också en del vanliga klassrum m m. Samtidigt flyttades rektors-expeditionen till sitt nuv läge (ursprungligen låg det där det nuv rökrummet för lärarna är).

Till läroverkets 50-årsjubileum 1952 genomfördes en genomgripande förändring av aulan varigenom dess ursprungliga jugendkaraktär till stor del gick förlorad. De gamla träbänkarna byttes ut mot moderna bänkar med uppfällbara skrivskivor, bänkinredning och talarstol togs bort från absiden och ersattes med nuvarande scen, armaturen byttes ut och hela aulan målades om varigenom all dekormålning kom att döljas under nya färglager. På 50-talet revs även kologierummets fasta inredning ut och ersattes av för tiden moderna möbler. Man fick också det gamla värmesystemet utbytt mot centralvärme med en hög pannskorsten som följd. Till skolans 50-årsjubileum fick skolan i gåva av staden en hiss, som emellertid inte installerades förrän 1956.

Den enda stora förändring som skett under årens lopp av den gamla skolbyggnadens exteriör är den förhöjning med en våning av byggnadens centrala parti över entré och trapphus som ägde rum 1953. Det mycket karaktäristiska och branta takfallet ersattes då av ytterligare ett våningsplan med ett stort fönsterparti mot norr, helt slätputsade väggytor och en utslätad takarkitektur. Det var arkitekten Paul Hedqvist (1895-1977) som signerade ritningarna till detta projekt, som innebar att byggnadens ursprungliga takarkitektur och för jugendstilen så typiska taksilhuetter förvanskades grovt.

Under de senaste decennierna har endast enstaka mindre förändringar ägt rum i skolbyggnaden såsom vissa smärre planändringar och nya va-installationer. 1968 genomfördes en fasadrenovering då den nuvarande ädelputsen tillkom, som enligt bygglovhandlingarna var ljusgrå. Underhållet har varit mycket eftersatt under de senaste decennierna varför skolan idag upplevs som mycket sliten när den nu står inför en genomgripande ombyggnad och ännu en tillbyggnad österut.

KÄLLOR

Byggnadsnämndens arkiv, Stockholm.

Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad, Stockholm 1908.

Rörby, Martin, Kungsholmens läroverksbyggnad 80 år, stencilerad uppsats 1988.

Stockholms skolförvaltnings ritningsarkiv.

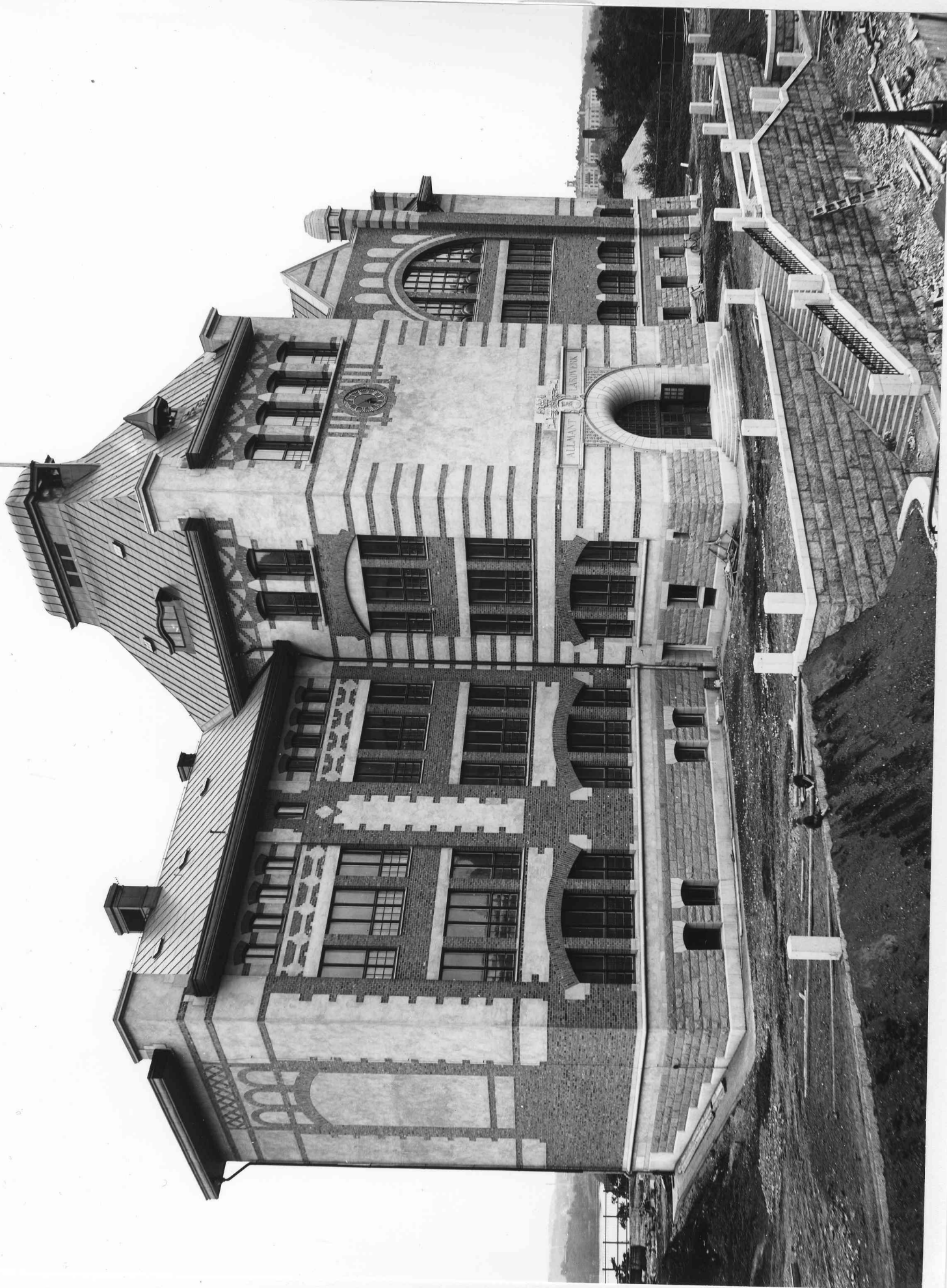
Stockholms stadsmuseums arkiv.

Årsredogörelse för Kungsholmens högre allmänna läroverk 1931-32.

Exteriören från
Hantverkargatan

Foto 1907
SSM: CF 180

KUNGSHOLMS GYMNASIUM
Pontonjärbasern 15

Exteriören från
Hantverkargatan

Foto 1907
SSM: C 1731

KUNGSHOLMS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

10.

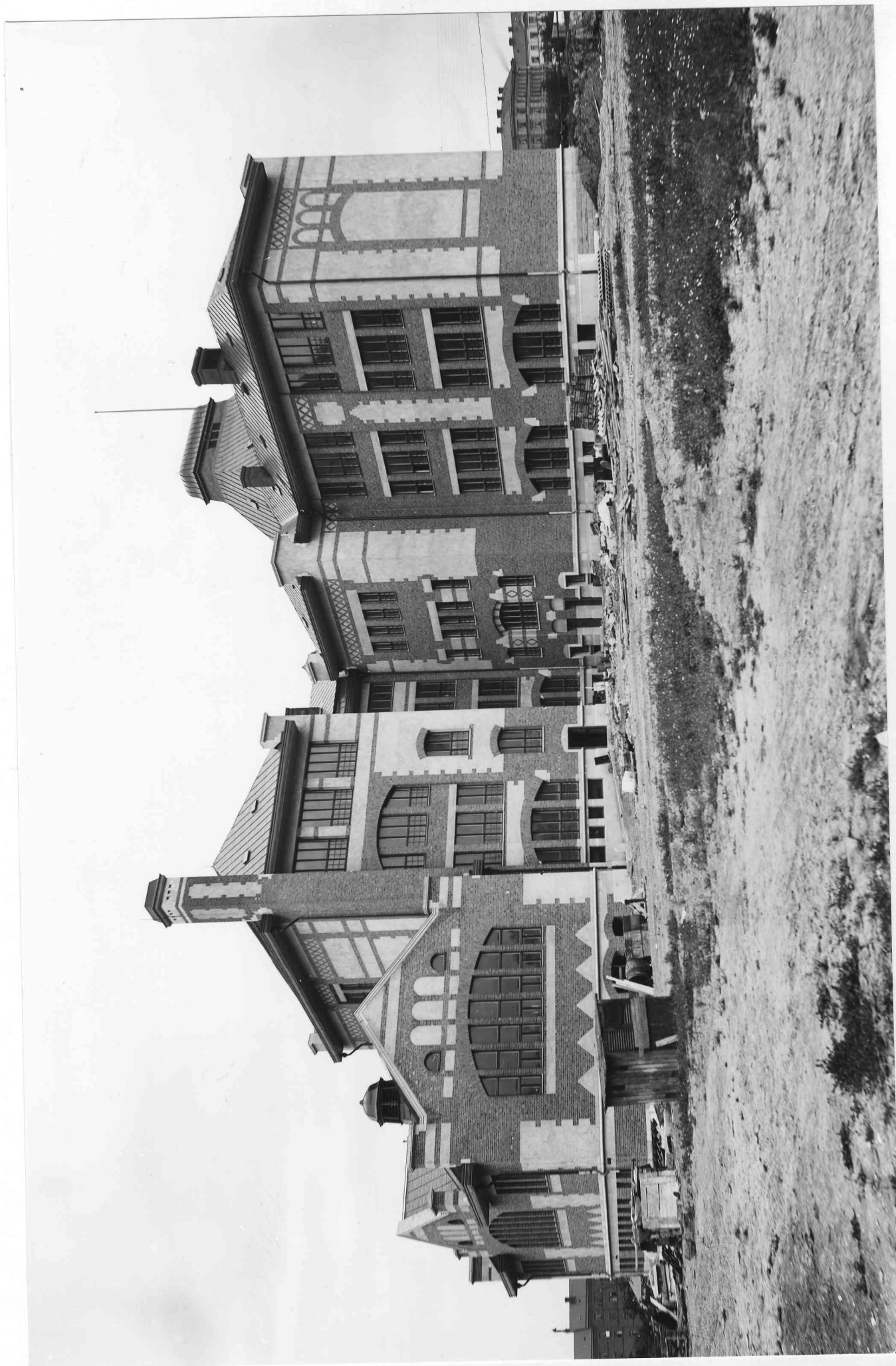

Exteriören från skol-
gården V-ut

Foto 1907
SSM: CF 181

KUNGSHOLMS GYMNASIUM
Pontonjärbasern 15

11.

Exteriören från Hantverkargatan när tillbyggnaden stod klar

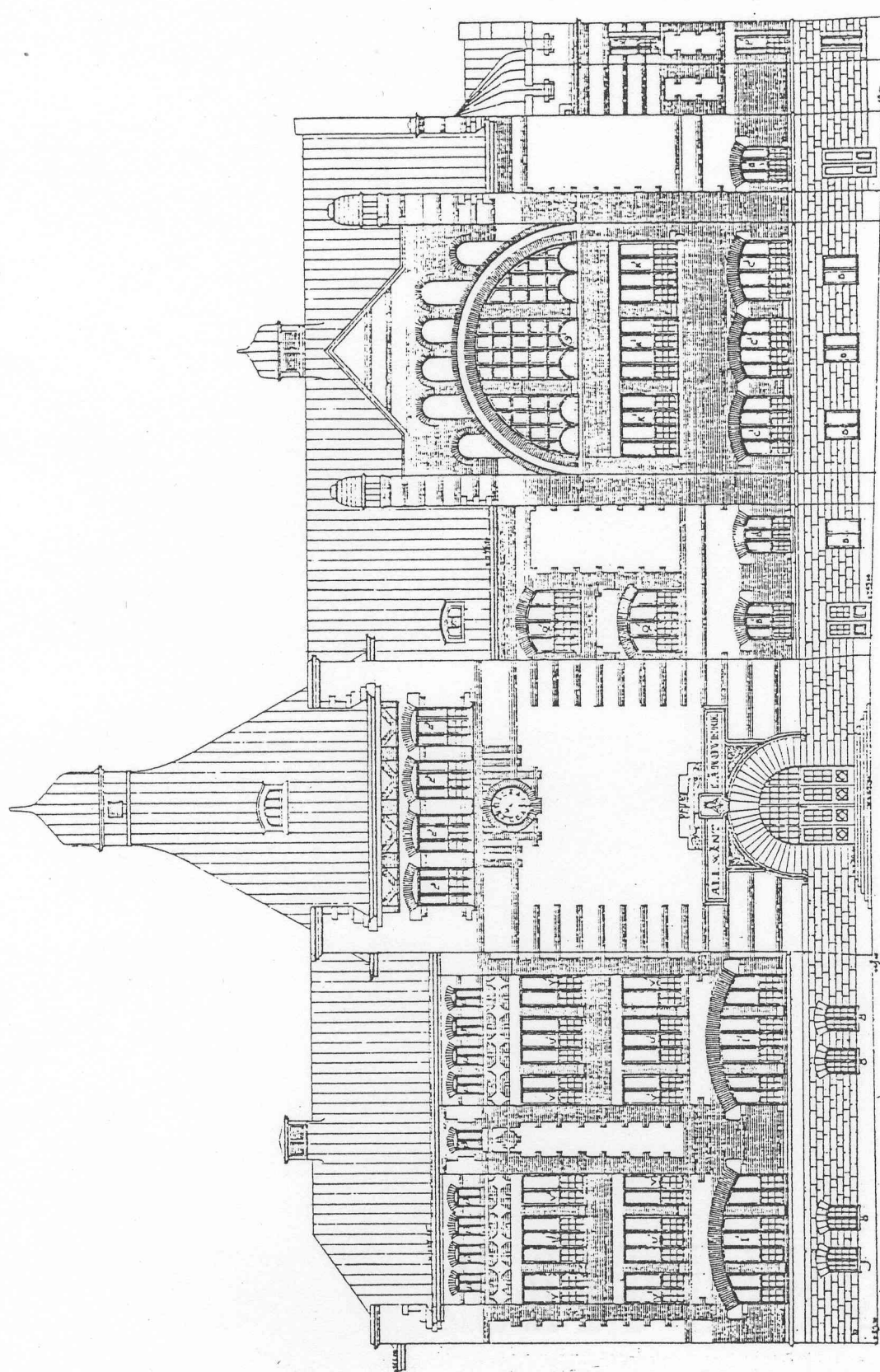
Foto 1932
SSM: E 30911

KUNGSHOLMS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

13.

Stockholms skolförvaltnings arkiv (Rörby, M, 1988).

14.

Byggnadsritning från dec 1904, fasaden mot norr.
Stockholms skolförvaltnings arkiv (Rörby, M, 1988).

Rummens användning och dimensioner m. m. i nybyggnaden för Kungsholmens realskola.

Rummens användning.	Rummens n:r.		
Undre souterrängvåningen.			
Ångpannerum	1	Bostad för maskinist:	
Kolrum	2	Kök med skafferi	36
Septisk tank	3	Skrubb	37
Verkstadsrum	4	Tambur	38
Varmkammare	5	Klosett	39
Förstuga	6	Vindfång	40
		Passage	41
Souterrängvåningen.		Rum	42
Afklädningsrum	7	Garderob	43
Duschrum	8	Garderob	44
Afklädningsrum	9	Garderob	45
Klosetttrum	10	Rum	46
Klosetttrum	11	Laddrum	47
Förstuga	12	Velocipedstall	48
Linnerum	13	Portvaksloge	49
Varmkammare	14	Varmkammare	50
Friskluftskammare	15	Bostad för portvakt:	
Friskluftskammare	16	Kök m. m.	51
Förstuga och trappa	17	Tambur	52
Tambur	18	Klosett	53
Slöjdrum	19	Garderob	54
Förrådsrum	20	Rum	55
Förstuga och korridor	21	Rum	56
Friskluftskammare	22	Garderob	57
Varmkammare	23	Garderob	58
Varmkammare	24	Disponibelt rum	59
Friskluftskammare	25	Friskluftskammare	60
Förråd	26	Korridor	61
Korridor	27	Disponibelt rum	62
Bostad för gårdskarlr:		Varmkammare	63
Garderob	28	Matkällare	64
Garderob	29	Tvättstuga	65
Rum	30	Vedkällare	66
Vindfång	31		
Skrubb	32	Bottenvåningen.	
Klosett	33	Gymnastiksal	67
Tambur	34	Redskapsrum	68
Kök med skafferi	35	Redskapsrum	69
		Kommunikationstrappa	70
		Tambur med kommunikationstrappa	71
		Vapenrum	72
		Gymnastiklärarens rum	73
		Trappa	74
		Klassrum	75

Rumsbeskrivning till 1908 års prydnadsritningar, se följande sidor.

Ur: Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad, Sthlm 1908,

forts nästa sida

Klassrum	76
Kaprum	77
Väntrum	78
Kartrum	79
Telefonrum	80
Rektorns rum	81
Brandfritt förvaringsrum	82
Kommunikationstrappa	83
Biblioteksrum	84
Kollegiirum	85
Toalettrum	86
Garderob	87
Kaprum	88
Toalettrum med klosetter	89 o. 90
Vestibul, huvudtrappa och korridor	91
Yttre vestibul med trappa	92
Frukostrum	93
Frukostrum	94
Klassrum	95
Klassrum	96

Våningen 1 tr. upp.

Lärjungebibliotek	97
Gymnastikläktare	98
Kommunikationstrappa	99
Tambur	100
Materialrum	101
Vestibul, trappa och korridor	102
Klassrum	103
Klassrum	104
Bönsal med absid	105
Kommunikationstrappa	106
Förvaringsrum	107
Klassrum	108
Klassrum	109
Klassrum	110

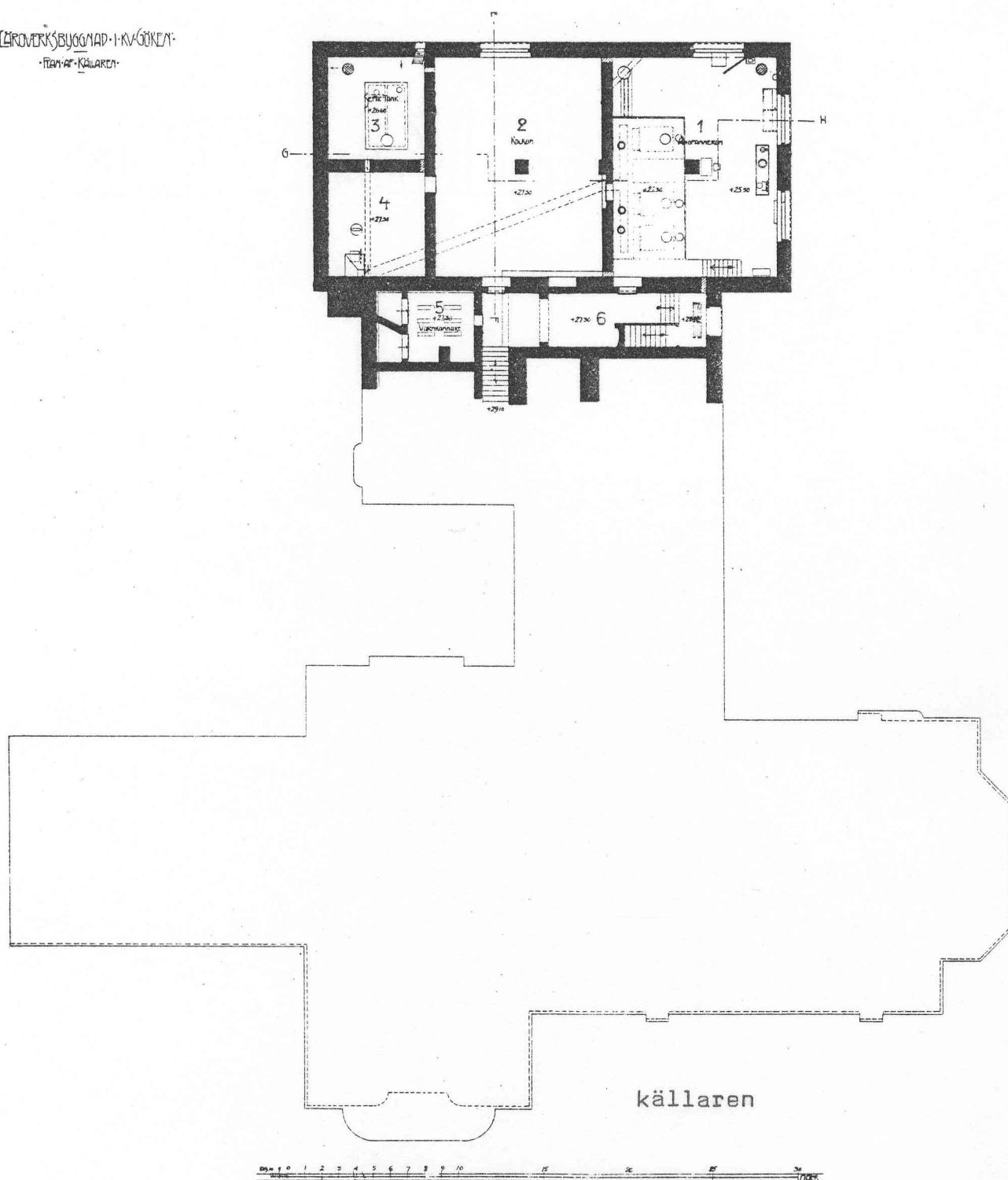
Våningen 2 tr. upp.

Terrarium	111
Kemiskt laboratorium	112
Arbetsrum	113
Kemiskt-fysiskt auditorium	114
Museum	115
Biologiskt auditorium	116
Bönsalsläktare	117
Vestibul, korridor och trappa	118
Arbetsrum	119
Fysiskt laboratorium	120
Klassrum	121
Klassrum	122

Våningen 3 tr. upp.

Ritsal	123
Ritlärarens rum	124
Ritsal	125
Ritsal	126
Vestibul, trappa	127
Instrumentrum	128
Musiksal	129
Förvaringsrum med trappa	130
Klassrum	131
Klassrum	132

• ÖROVERKS BYGGNAD • KÄLLAREN •
 • PLAN • KÄLLAREN •

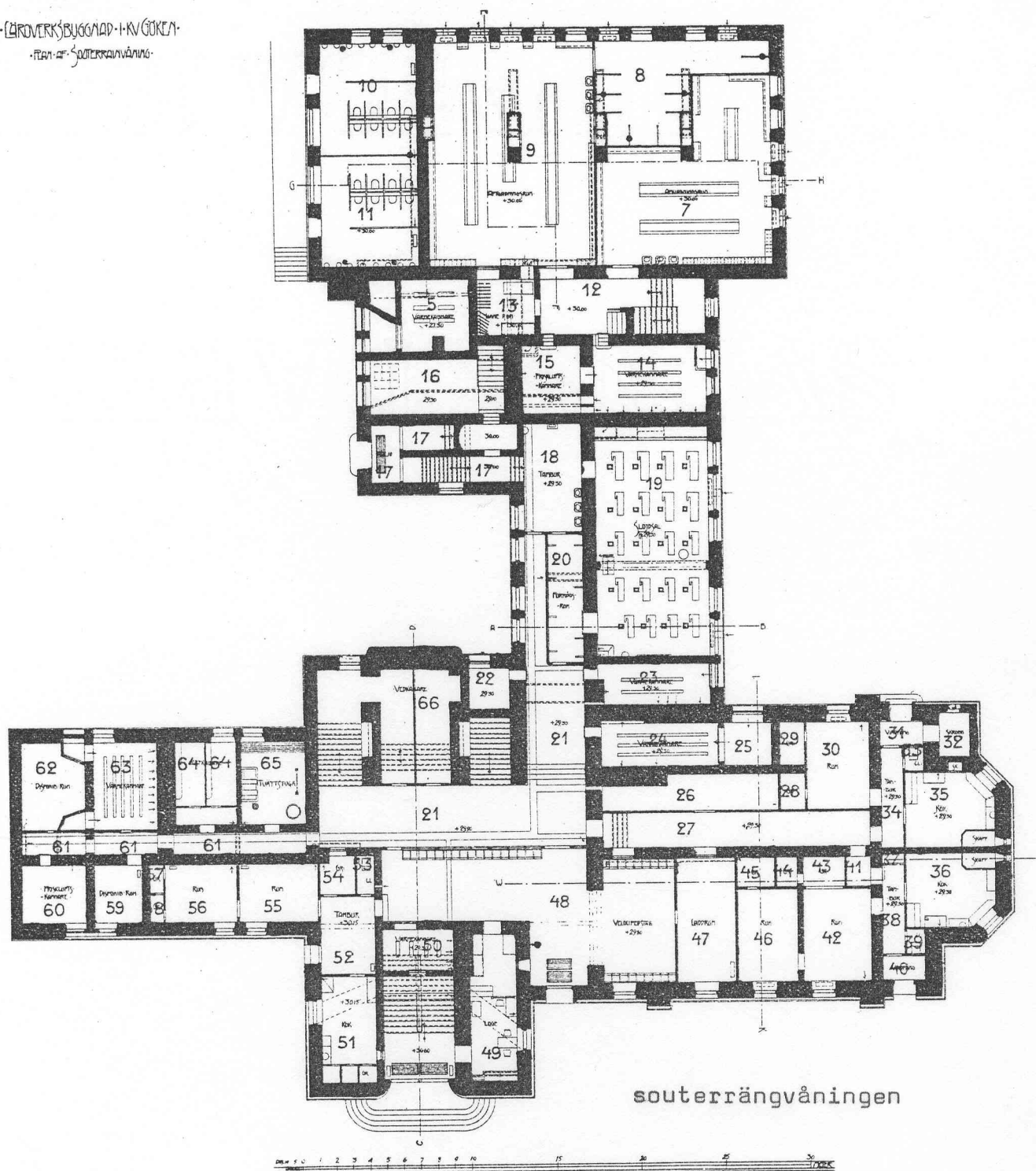

Gen. Stab. Lit. Anst. Stockh.

Prydnadsritningar, 1908.

Ur: Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad,
 Stockholm 1908.

LÄROVERKSBYGGNAD - I-KV GÖKEN
 PLAN - 2F - SOUTERRÄNGVÅNING

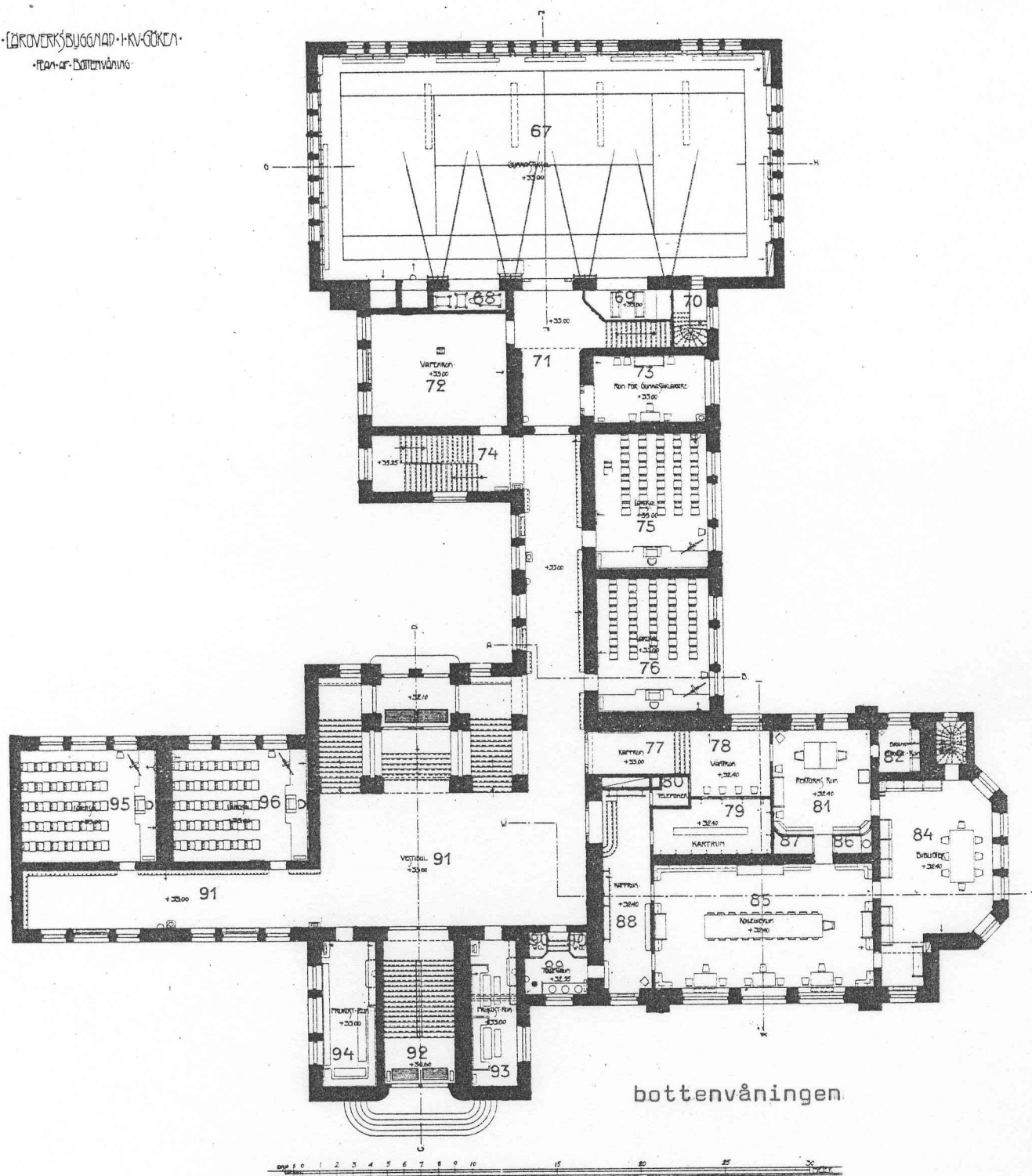

Prydnadsritningar, 1908.

Gen. Stab. Lit. Anst. Stockh.

Ur: Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad,
 Stockholm 1908.

• GÄRDEVERKS BYGGNAD • I KV-GÅR •
• PLAN • G. BOTTENVÅNING •

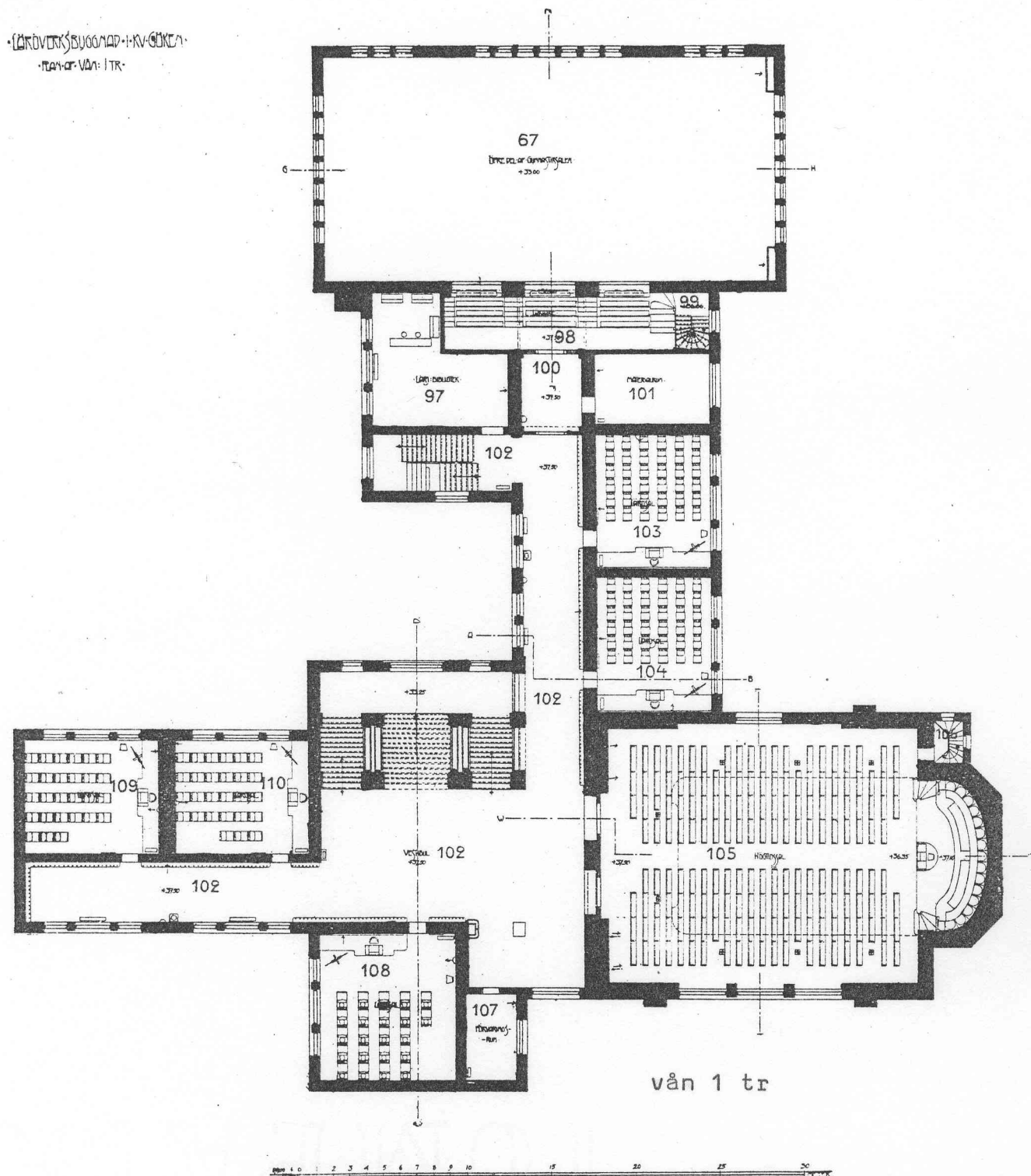

Prydnadsritningar, 1908.

Gen. Stab. Lit. Anst. Stockh.

Ur: Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad,
Stockholm 1908.

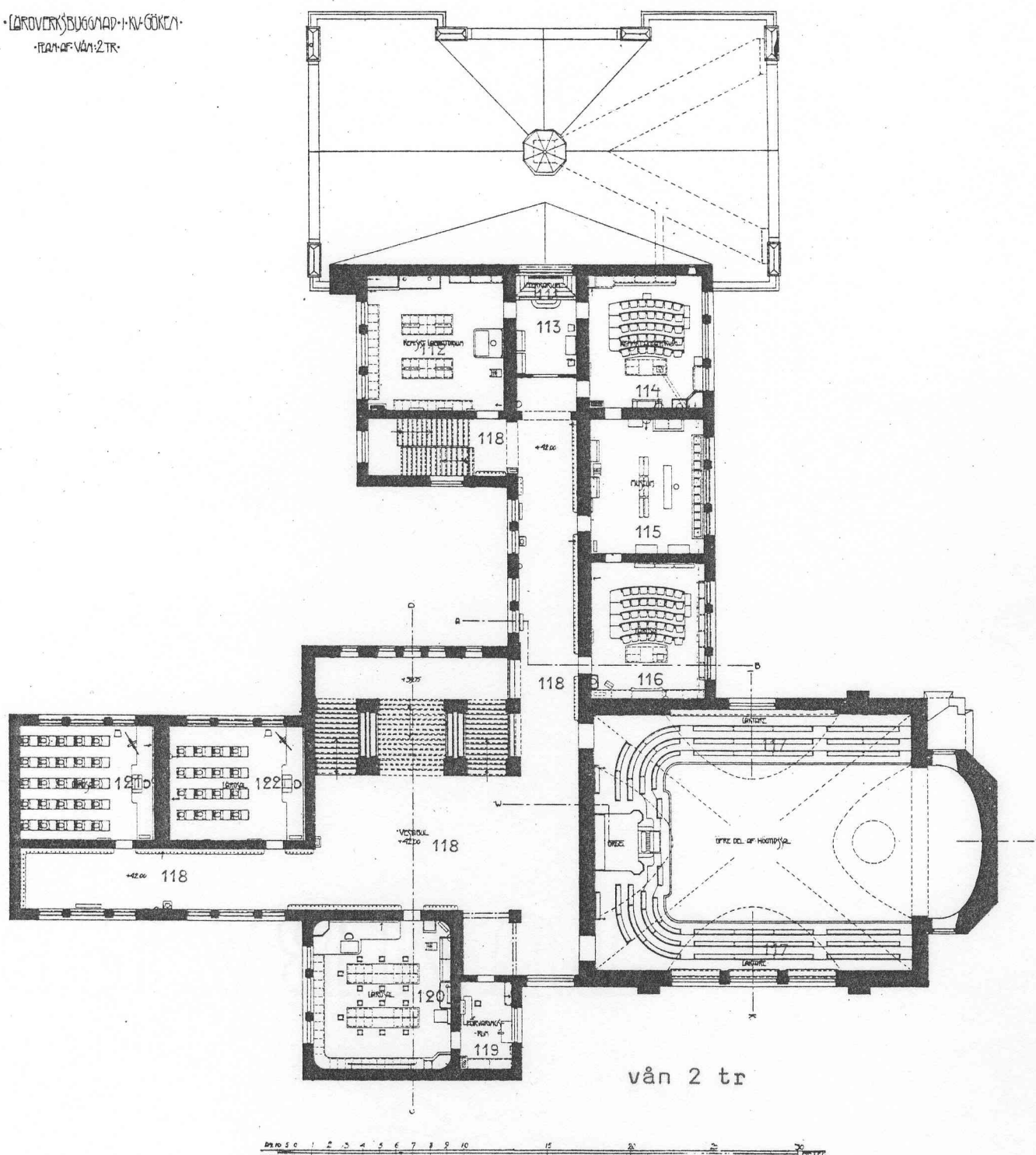
Prydnadsritningar, 1908.

Gen. Stab. Lit. Aust. Stockh.

Ur: Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad,
Stockholm 1908.

Pl. IX.

• LÄROVERKS BYGGNAD - HVA-CÖKEN •
 • PLAN AF VÅN 2 TR •

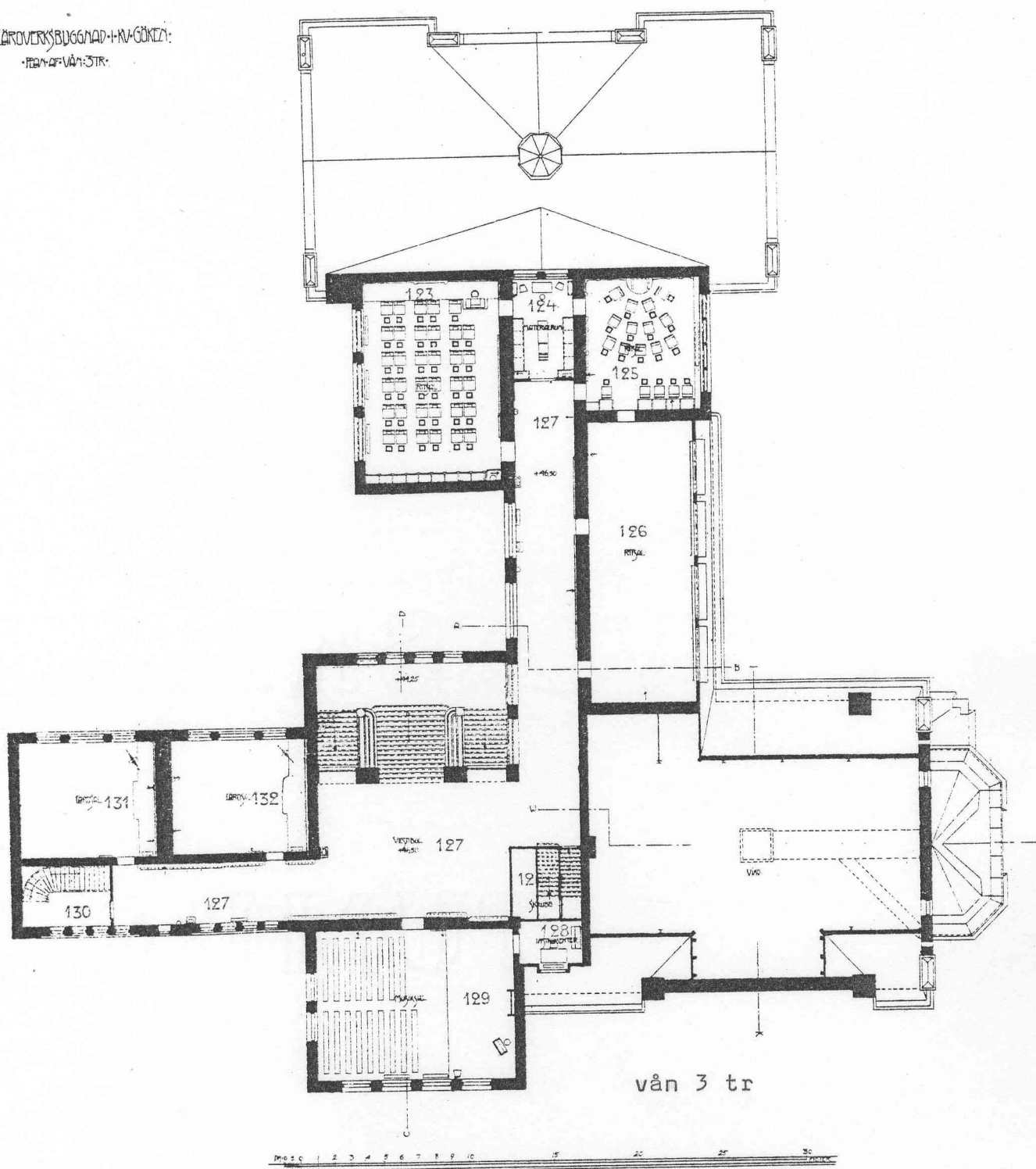

Prydnadsritningar, 1908.

Gen. Stab. Lit. Abst. Stockh.

Ur: Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad,
 Stockholm 1908.

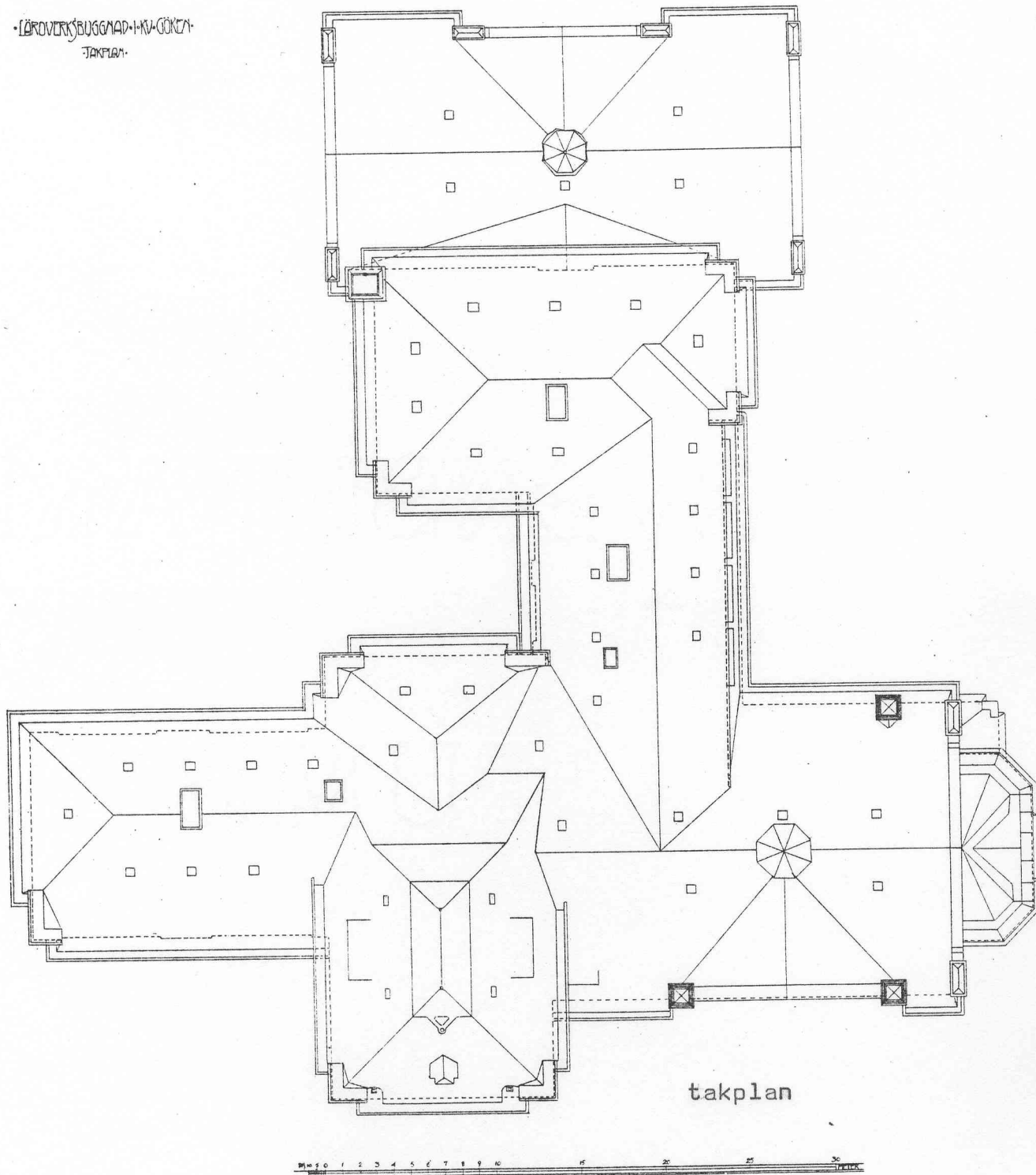
LÄROVERKS BYGGNAD + MAGAZIN:
 PLAN AF VÅN 3 TR.

Prydnadsritningar, 1908.

Gen. Stab. Lit. Anst. Stockh.

Ur: Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad,
 Stockholm 1908.

Prydnadsritningar, 1908.

Ur: Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad,
Stockholm 1908.

LÄROVERKSBYGGNAD I KV. GÖKEN

FASAD MOT SÖDER

SEKTION B-A

fasad mot söder

Prydnadsritningar, 1908.

Ur: Hallström, P, Kungsholmens realskolas nya byggnad,
Stockholm 1908.

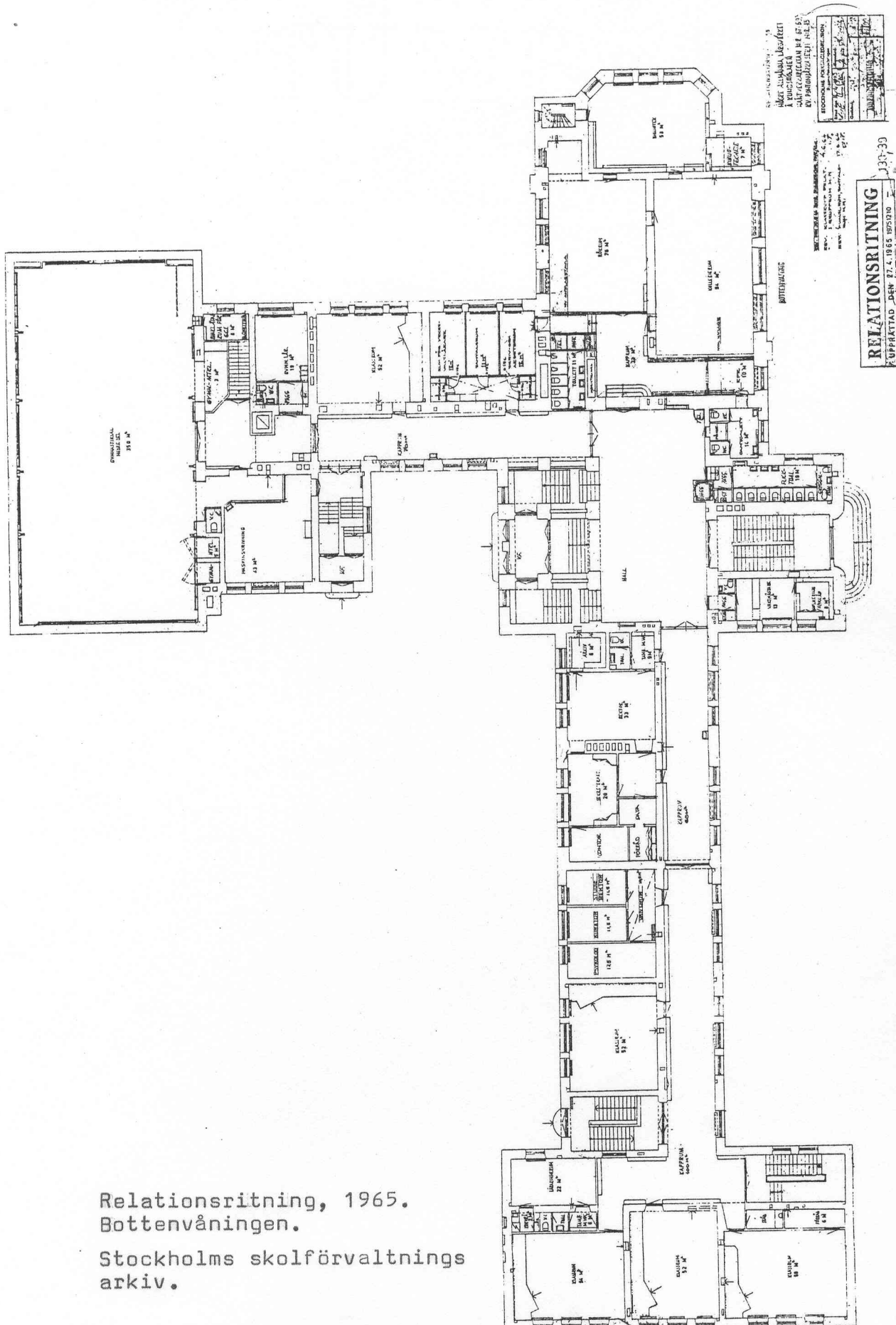

Ritning till det förändrade takpartiet mot norr, signerad Paul Hedqvist, 1953. Byggnadsnämndens arkiv.

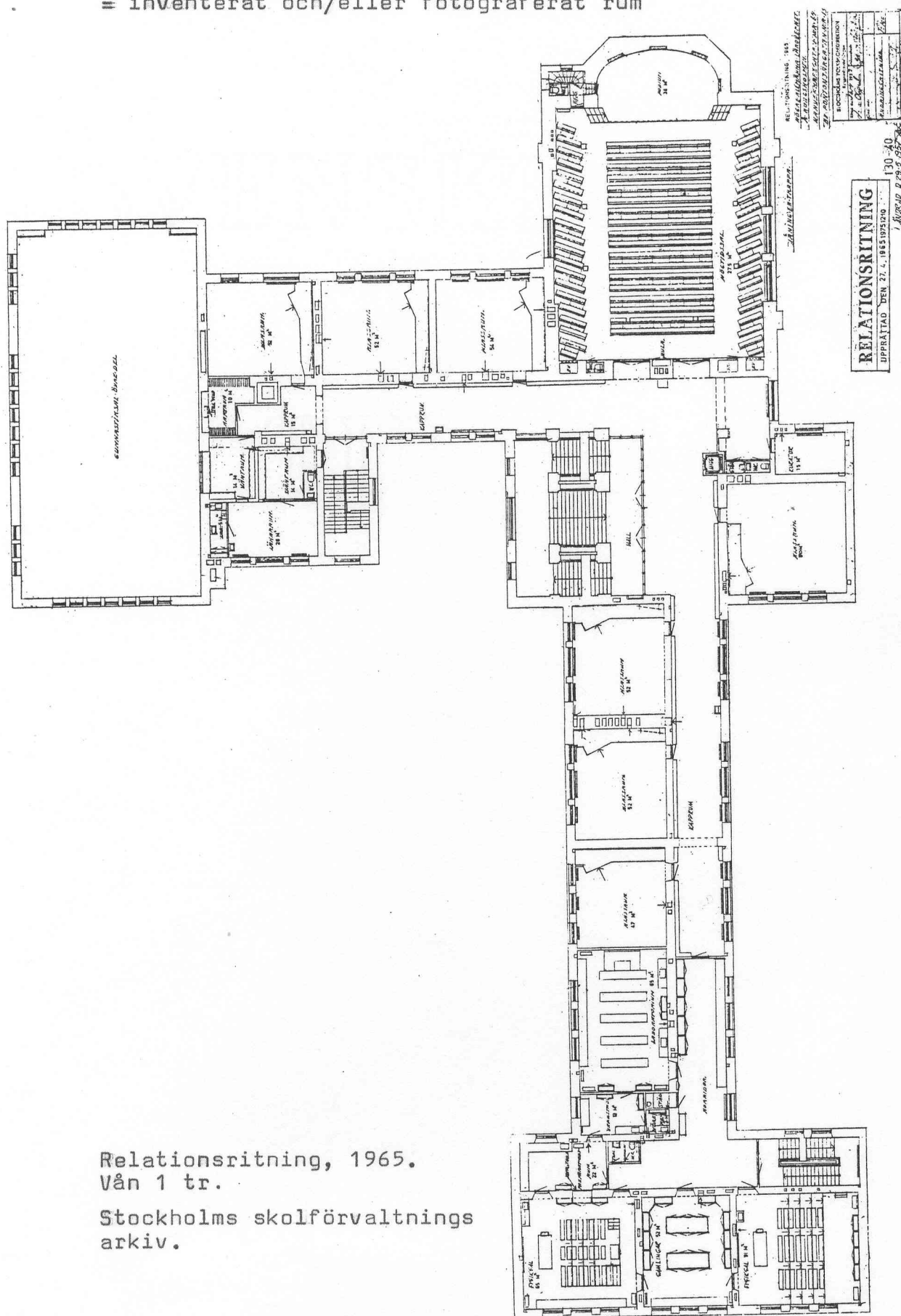

= inventerat och/eller fotograferat rum

= inventerat och/eller fotograferat rum

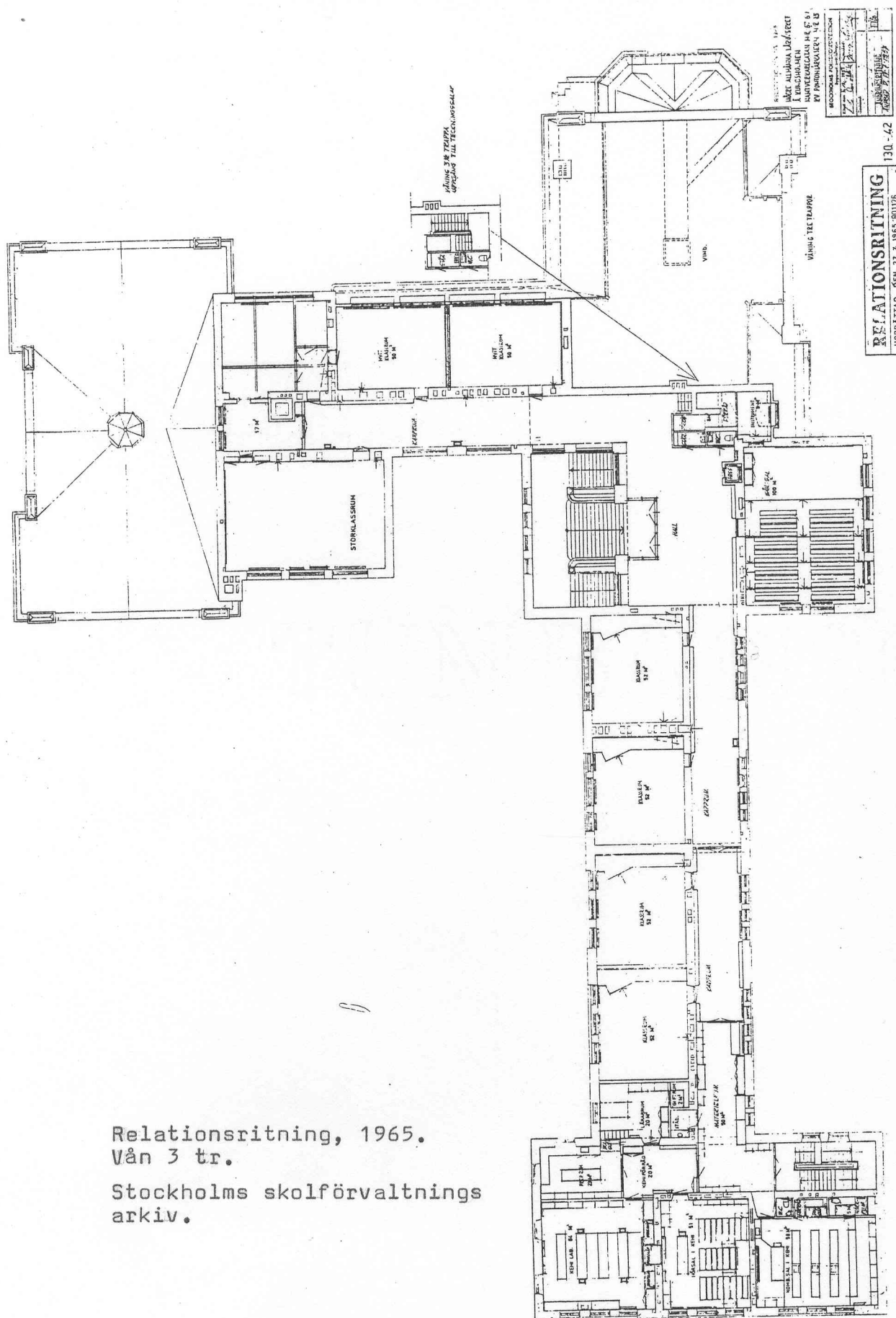

Relationsritning, 1965.
Vår 1 tr.

Stockholms skolförvaltnings
arkiv.

= inventerat och/eller fotograferat rum

Relationsritning, 1965.
Vån 3 tr.

Stockholms skolförvaltnings
arkiv.

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

1991 ÅRS INVENTERING

Exteriör beskrivning

Den gamla skolbyggnaden är sammansatt av flera olika byggnadsvolymer i varierande höjd - gymnastiksalsdelen i 1 hög våning, i övrigt 3-4 våningar med souterrängvåning och delvis inredd vind. Sockel av slät granit, souterrängvåning uppmurad av grovt huggen gulgrå västkustgranit (s k nubbssten), väggytor av rött tegel som delvis är putsat med en smutsgul/grå terrasitputs i ett dekorativt geometriskt mönster. Listverk, omfattningar m m av kalksten. Mot gården löper ett brett våningsband av kalksten som samtidigt utgör fönsterbleck å bottenvåningen. Ursprungliga dörrar (betsade i brunsvart), grönmålade ursprungliga fönster med grönmålade fönsterbleck (utom blecken ovan). Flertalet klassrums- och korridorfenster är grupperade tre och tre - ibland bildar flera fönster tillsammans ett stort rundbågat fönsterparti. Huvudentrén mot Hantverkargatan är försedd med en fritrappa av granit, rundbågad portal av granit med kraftigt vittrad ornamentik (växter och små sniglar) i kalksten, därovan bröstbild av S:t Erik (stadens vapen) och band med årtalen 1905-1907 samt inom en ram texten ALLMÄNT LÄROVERK i guld. Två ursprungliga dubbeldörrar i ek, betsade i brunsvart, glasade och försedda med skuren dekor i tidstypiskt mönster, ursprungliga handtag. Klockan, som ursprungligen satt ovan huvudentrén, är borttagen. Taket är skivtäckt med svartmålad plåt, långt utskjutande profilerad takfot av ärgad koppar. Takfotens undersida är klädd med vitmålad pärlspontpanel. Svarta plåtklädda skorstenar och ventilationshuvar. På västra fasaden en sekundär brandtrappa.

Den nya delen är uppförd i 4 våningar med souterrängvåning, tvärflygel mot öster. Tillbyggnaden har ett enklare och något stramare formspråk men är i övrigt uppförd i samma material - undantag är souterrängvåningen som har en betydligt slätare yta (men också är av granit) och tvärflygelns takfot som inte skjuter ut så långt och är svartmålad. På tvärflygelns södra gavel finns å vån 1 tr en platta med texten TILLBYGGDES ÅREN 1930-1931 i guld, å 2 tr skjuter växtlighetsrummets burspråk ut, klätt med koppar.

Skolgården

Mot Hantverkargatan är gårdsplanen asfalterad, mot söder är skolgården delvis asfalterad, delvis grusad. Arrangemang för längdhopp m m mot söder, skuggat av

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

en rad lindar. På västra delen av tomten finns en hel del träd och buskar, öster om den tillbyggda delen står fem lindar och i skolgårdens nordvästra hörn en lönn. Från Hantverkargatan leder två breda trappor av granit upp till huvudentrén, ursprungligt dekorativt smidesjärnsstaket mellan granitplintar mot gatan. Framför huvudentrén, som flankeras av två ursprungliga lyktstolpar i dekorativt utformat järnsmide, står en flaggstång.

Besökta interiörer

Källarvåningen:

Flickornas omklädningsrum: Linoaleumgolv, putsat och målat tak (välvt mellan balkar), ursprungliga avklädningsbänkar (som hålls på plats medelst järnstag upp till taket) i mörkt betsat trä med klädkrokar och skohylla (själva sittytan sekundär), på fönsterväggen små hyllor av trä, i mitten ursprungliga förvarings-(tork?) skåp av trä med stora lufthål, vid fönstren hörnskydd av trä.

Skolmatsal: Ingen ursprunglig inredning.

Övrigt: En del dörrar är ursprungliga fyllningsdörrar med profilerade foder (många dörrar är idag plattslagna).

Bottenvåningen:

Huvudentré: Trappsteg (sekundära) och trapplan av mörkgrå kalksten, fotlist av stucco lustro (ska likna kalksten), handledare av trä, putsade och vitmålade väggar, tunnvälvt tak med dekormålning i stiliserat mönster (murgrönsblad, band, rosetter mm) från byggnadstiden men nyligen renoverat. Ursprungliga ytterportar med sekundära handtag (inåt), hörnlistor av metall, upptill mot entréhallen ursprungligt glasparti med två par svängdörrar (gråmålat), ursprungliga handtag.

Entréhall: Rutlagt golv av cementmosaik med mönstrad bård runt väggarna, profilerad fotlist, putsade och vitmålade väggar, i taket sekundära ljudabsorbenter mellan ursprungliga balkar som fortsätter ett stycke ned på väggen och avslutas med en dekor i form av s k guttae, ursprungliga elementskydd av dekorativt smide, sekundär hiss, ursprungliga glasade dörrpartier mot huvudentrén, gårdsentrén och kollegierummen (dörrarnas fyllningar är plattslagna), sekundärt glasat parti mot korridorerna.

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

Trappplan vid gårdsentrén: Golv som i entréhallen, profilerad fotlist, ursprunglig sittbänk av trä, ursprungligt dekorativt smidesräcke för en sekundärt igensatt öppning mot södra korridoren.

Rektors rum: Heltäckningsmatta. Ursprungliga fönstersnickerier (smygpaneler, foder, fönsterbänk), fyllningsdörrar med profilerade foder, dito fotlist, strukturtapet under vägglister.

Expedition: Linoleummatta, ursprunglig skåpinredning, ursprungliga fönstersnickerier, fyllningsdörrar och profilerade dörrfoder, dito fotlist, ljudabsorbent i taket.

Kapprum för lärare: Linoleummatta, några trappsteg leder ned från korridoren, stora ursprungliga glasade dörrpartier mot korridoren och lärarrummet, ursprunglig fyllningsdörr.

Lärarrum: Äldre linoleummatta, förändrad planlösning och inredning (dock ursprungliga fyllningsdörrar).

Kollegierum: Ny linoleummatta, ursprungliga fönstersnickerier (smygpaneler, bänkar, foder) och dito fyllningsdörrar, 50-tals-möblemang (delvis).

Bibliotek: Linoleummatta, hög profilerad fotlist, ursprungliga fönstersnickerier (smygpaneler, bänkar, foder) och dito fyllningsdörrar, väggfasta bokhyllor med underskåp.

Gymnastiksal: Ny inredning med plastgolv, ljudabsorbenter i taket, vikvägg som delar den stora salen i två delar.

Gymnastiklärarrum: Ursprungliga fönstersnickerier (bänk, foder, bröstpanel), hög fotlist.

Klassrum (intill gymnastiksalen): Ursprungliga profilerade fönsterfoder, fönsterbänkar, fönstersmygpaneler och bröstpanel, delvis bevarad hög profilerad fotlist, ljudabsorbenter i tak och delvis på väggarna, dörrsmygpaneler.

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

Klassrum (i nya delen): Golv klätt med linoleum, putsade och målade väggar med vägglister, slätt tak, profilerad fotlist, podium för kateder, ursprungligt profilerat ramverk kring svarta tavlan.

Östra och västra korridoren (i gamla delen): Golv som i entréhallen, profilerad fotlist, putsade och målade väggar, ursprungliga rockhängare med krokar och hatthylla, ursprungliga fyllningsdörrar (idag plattslagna) med profilerade foder, ursprungliga fönstersnickerier (smyg- och bröstpaneler, bänkar och foder), helt slätt tak, sekundära glaspartier med dörrar mot entréhallen.

Östra korridoren (i nya delen): Golv klätt med kalkstensplattor, profilerad fotlist, fönsterbänkar av kalksten, ursprungliga rockhängare, fyllningsdörrar (idag plattslagna), helt släta väggar och tak, på väggen brevlådeliknande papperskorg av trä.

Våning 1 tr:

Hälsovårdsmottagning: Linoleumklätt golv, hög profilerad fotlist, profilerade fönstersmyg- och bröstpaneler, fyllningsdörrar med profilerat foder.

Fysiksal: Linoleumklätt golv, ursprunglig skåpinredning, ursprunglig diskbank av zink med hängare av trä för torkning av bägare etc, fönsterbänkar av kalksten.

Fysiklaboratorium: Ursprungliga laborationsbänkar med svarta skivor, ursprunglig diskbank av zink med hängare av trä osv som i fysiksalen ovan, fyllningsdörrar, parkettgolv + linoleum.

Klassrum (i gamla delen): Linoleummatta, podium för kateder, ramverk kring svarta tavlan, ursprunglig fyllningsdörr (idag plattslagen), mycket bred dörrsmyg med fyllningspanel, ursprungliga fönsterbänkar och dito fönsterfoder.

Klassrum (i gamla delen): Linoleumklätt golv, podium för kateder, ramverk kring svarta tavlan samt dörr och dörrsmyg som i klassrummet ovan, hög profilerad fotlist (just på väggen under svarta tavlan har fotlisten en kraftig vulst upptill), ursprungliga fönstersmyg- och bröstpaneler, fönsterbänkar och profilerade fönsterfoder, sekundära ljudabsorbenter i tak och delvis på vägg.

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

Östra och västra korridoren (i gamla delen): Som å bv - innanför glaspartiet mot huvudtrapphuset brevlådeliknande papperskorg av trä.

Östra korridoren (i nya delen): Som å bv utan papperskorg, ursprunglig hög glasad väggskåpsinredning och arbetsbänk med skåp under för fysikinstitutionen.

Aulan: Svagt sluttande golv klätt med sekundär brun linoleummatta, sekundär bänkinredning (av klarlackad björk, vissa med uppfällbara skrivskivor), putsade och målade väggar med hög ursprunglig bröstpanel (idag gråmålad), kryssvälvt vitmålat tak med stort runt ventilationsgaller ovan scenen (taket var ursprungligen delvis bemålat med en stiliserad växtdekor), i "absiden" scen med trappor upp från sidorna, t v om scenen dörrparti med skuren dekor med geometriskt motiv. Aulan är 2 vån hög och har en läktare, som vilar på 8 blåmålade pelare av trä med skuren stiliserad blomsterdekor i guld. Läktarens undersida är kassetterad. Läktaren kantas av en ursprunglig balustrad, målad i blått. Orgel från byggnadstiden, på södra väggen bröstpanel och ursprungliga väggfasta låga bänkar, i övrigt sekundära bänkar, linoleumgolv. I aulan som helhet sekundär armatur. Entrén till aulan utgörs av två stora rundbågade dörrpartier av trä. På scenens fondvägg hänger en oljemålning på duk signerad R Thegerström 1907 med motivet skridskosegländande pojkar.

Våning 2 tr

Biologilaboratorium: Parkettgolv, profilerad fotlist, ursprunglig bänk- och skåpinredning, fyllningsdörrar, ljudabsorbenter i taket.

Biologisal: Parkettgolv, profilerad fotlist, fönsterbänkar av kalksten, ljudabsorbenter i tak, putsade och målade väggar (en borttagen skåpinredning gör att ursprunglig - ? - färgsättning å väggar och fotlist kan studeras här).

Växtodlingsrum: Stora fönster mot söder, inåt mot klassrummet stort fönster med råglas.

Östra och västra korridoren (i gamla delen): Som å 1 tr.

Östra korridoren (i nya delen): Som å 1 tr men med ursprunglig hög skåpinredning för biologiinstitutionen.

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

Våning 3 tr:

Musiksal: Linoleummatta, hög profilerad fotlist, fyllningsdörrar med profilerade dörrfoder, helt slätt tak, gradänger med bänkar i ljust lackat trä.

Kemisal: Gradänger, slät fotlist, fyllningsdörr, fönsterbänkar av kalksten.

Kemilaboratorium: Golv klätt med kakel, ursprungliga arbetsbänkar och drag-skåp, fyllningsdörrar, fönsterbänkar av kalksten.

Klassrum (i gamla delen): Mot fönsterväggen hög profilerad fotlist, smal stucktaklist, plattslagen dörrsmygpanel.

Grupprum (i gamla delen): Rummet utgör idag en del av ett ursprungligen mycket större rum - dock med bevarad bröstpanel och stucktaklist.

Östra och västra korridoren (i gamla delen): Som å 1 tr samt papperskorg som ovan även på södra väggen i västra korridoren. I västra korridoren finns det i taket en tvärgående balk som avslutas med s k guttaedekor som i entréhallen.

Östra korridoren (i nya delen): Som å 1 tr med äldre skåpinredning för kemi-institutionen.

Huvudtrapphuset: Steg av mörkgrå kalksten, vilplansgolv och cementmosaik med mönstrad bård som i entréhallen, slät fotlist av kalksten som trappstegen, räcke och elementskydd av svartmålat dekorativt smide, handledare av ek, vissa rundbågade öppningar (idag igensatta) har "räcken" av dekorativt smide. På översta vilplanet finns, i de två hörnen där trapporna vänder, höga lyktstolpar i dekorativt svartmålat smide med stora vita lampglober. Taket å översta vilplanet har en stuckrelief i jugendstil, i övrigt helt släta tak utom att balkarna har s k guttaedekor som i entréhallen. Fönsterbänkar av kalksten. På varje våningsplan finns ett sekundärt glasat dörrparti mellan själva trapphuset och korridorerna.

Trapphuset intill gymnastiksalen: Steg av mörkgrå kalksten, på vil- och trappplanen cementmosaigolv med bård som i entréhallen, profilerad fotlist, dekorativt smidesräcke, handledare av trä, fönsterbänkar av kalksten, mot korridorerna sekundärt glasat parti med svängdörrar.

PONTONJÄRKASERN 15
Kungsholms gymnasium
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8, 10

Trapphuset i den nya östra delen: steg, vilplansgolv och fotlist av mörkgrå kalksten, smidesräcke med dekorativa knoppar där trappan vänder, enkel handle-dare av smide, fönsterbänkar av kalksten, mot korridorerna ursprungliga glasa-de partier med svängdörrar.

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
PONTONJÄRKASERN 15
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8,10

Exteriören från Hantverkargatan österut

Foto: Johan Hultenheim
S83 - 0325 - 6

40.
KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
PONTONJÄRKASERN 15
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8,10

Exteriören från Hantverkargatan V-ut

Foto: Johan Hultenheim
S83 - 0325 - 7

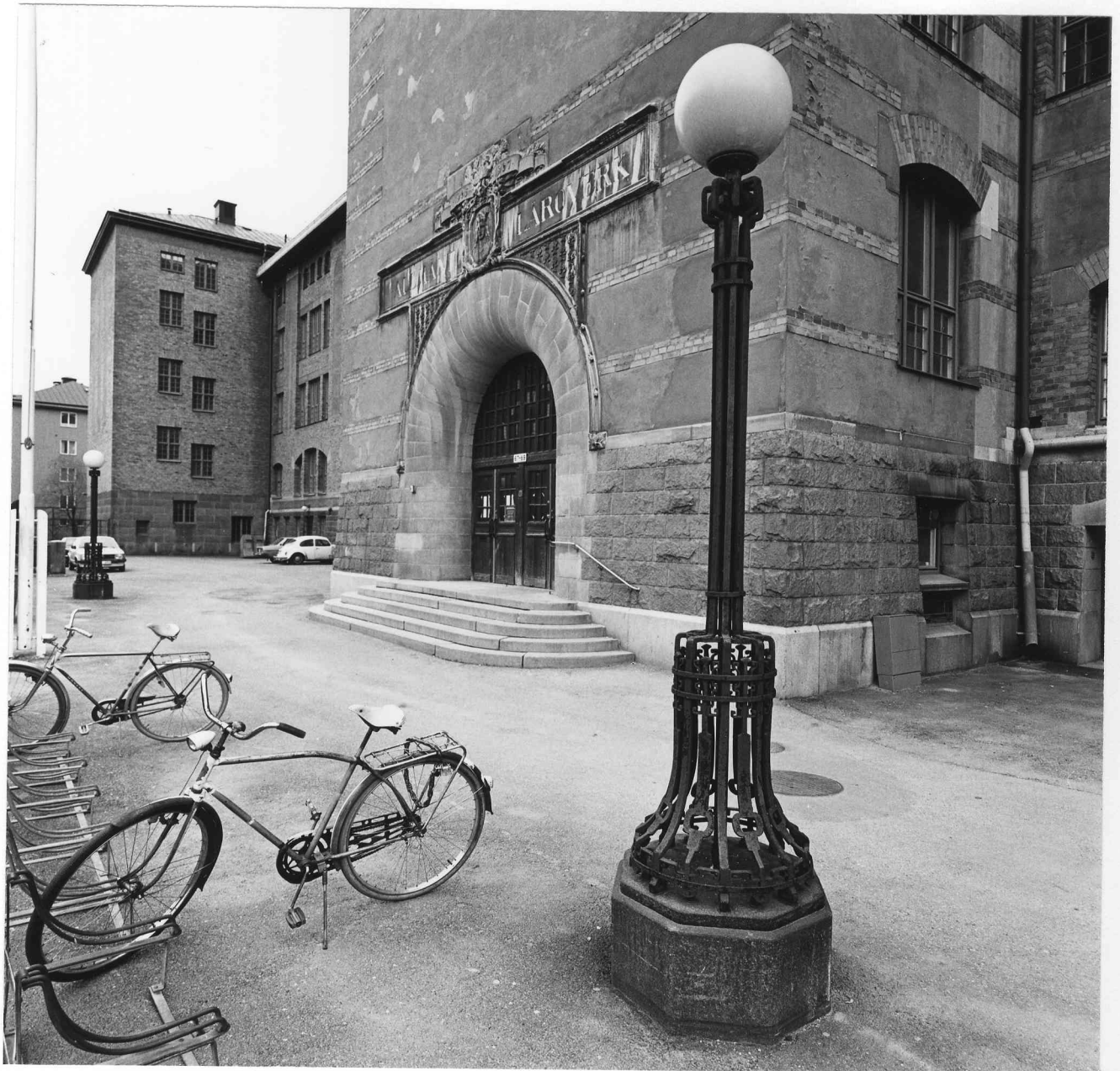

41.
KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
PONTONJÄRKASERN 15
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8,10

Huvudentrén mot Hantverkargatan Ö-ut

Foto: Johann Hultenheim
S83 - 0333 - 5

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
PONTONJÄRKASERN 15
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8,10

Exteriören österut

Foto: Johan Hultenheim
S83 - 0333 - 2

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
PONTONJÄRKASERN 15
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8,10

Exteriören från skolgården
V-ut

Foto: Johan Hultenheim
S83 - 0333 - 1

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
PONTONJÄRKASERN 15
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8,10

Gymnastiksalsdelen m m V-ut

Foto: Johan Hultenheim
S83 0325 - 11

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Entré från gården

IW S91 - 0398 - 10

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Flickornas omklädningsrum
källarvån.

IW S91 -0399 - 12

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Flickornas omklädningsrum
källarvån.

IW S91 - 0400 - 1

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Trappa mot gårdsentré och
matsal

IW S91 - 0399 - 11

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Matsal, källarvån.

IW S91 - 0401 - 10

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Kök, diskrum, källarvån.

IW S91 - 0401 - 9

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbasern 15

Passage vid omklädningsrum
källarvån

IW S91 - 0400 - 2

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Huvudentré

IW S91 - 0398 - 2

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Entréhall bv

IW S91 - 0398 - 6

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Entréhallen

IW S91 - 0398 - 5

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Entré från gården

IW S91 - 0398 - 9

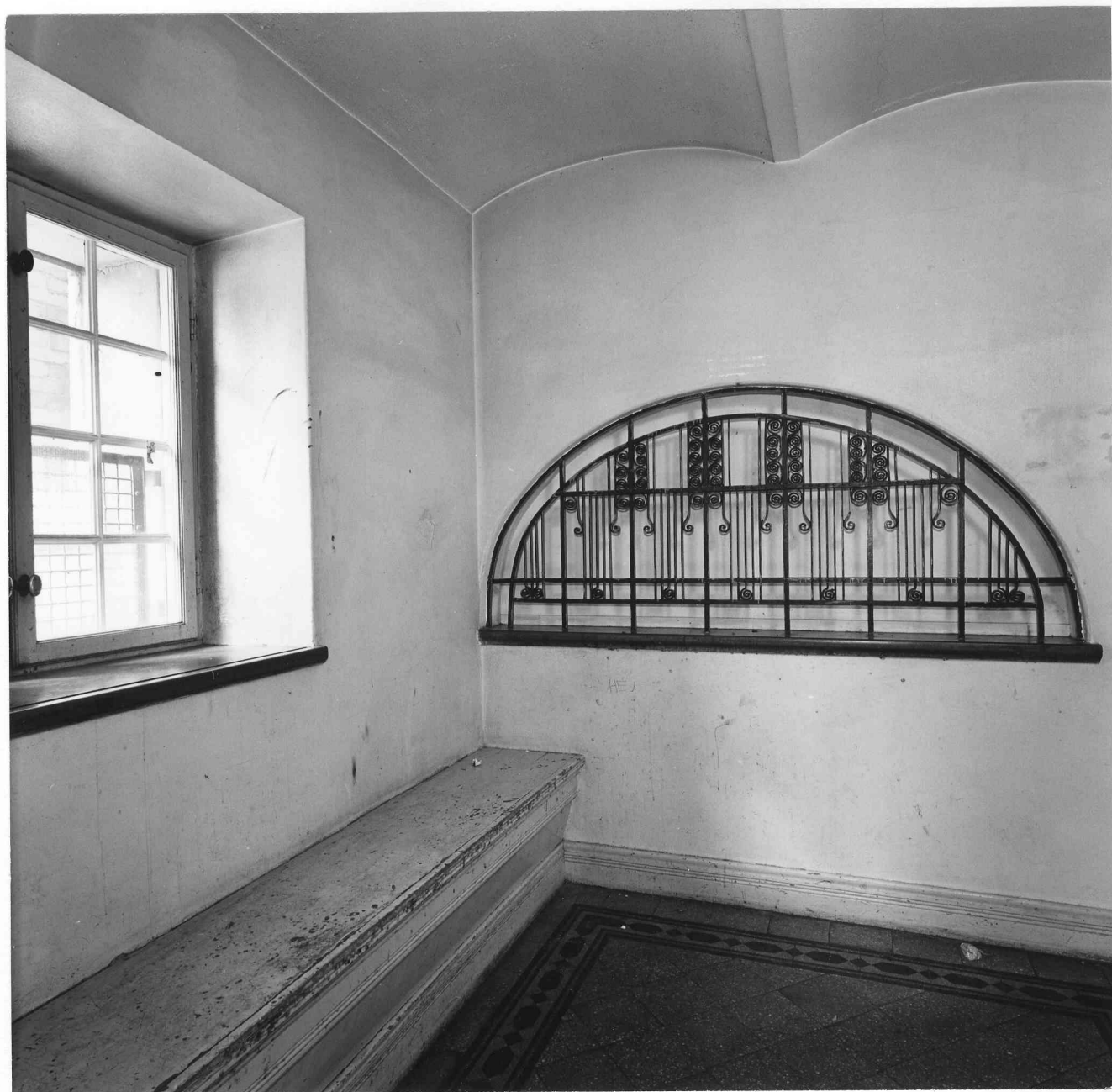

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Trappplan vid gårdsentrén bv

IW S91 - 0398 - 11

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Rektors rum bv

IW S91 - 0399 - 1

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Expedition bv

IW S91 - 0399 - 2

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärskasern 15

Kapprum för lärare bv

IW S91 - 0401 -23

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Lärarrum, bvc

IW S91 - 0401 - 4

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Lärarrum, bv

IW S91 - 0401 - 3

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Kollegierum, bv

IW S91 - 0401 - 7

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Kollegierum, bv

IW S91 - 0401 - 8

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Bibliotek, bv

IW S911 - 0401 - 5

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Gymnastiksal

IW S91 - 0400 - 10

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Klassrum bV

IW S912- 0400 - 6

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Klassrum bv, nya delen

IW S91 - 0399 - 5

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärkaern 15

Klassrum bv, nya delen

IW S91 - 0399 - 6

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Korridor by

IW S91 - 0398 - 12

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Korridor bv

IW S91 - 0399 - 4

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbasern 15

Korridor bv

IW S91 - 0400 - 5

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Korridor bv, nya delen

IW S91 - 00399 - 9

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärkasern 15

Hälsovårdsmottagning

IW S91 - 0402 - 5

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Fysikal, 1 tr

IW S91 - 0402 - 10

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Fysikal, 1 tr

IW S91 - 0402 - 11

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Lärarrum vid fysiksal 1 tr

IW S91 - 0402 - 12

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Fysiklaboratorium 1 tr

IW S91 - 0403 - 1

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Klassrum 1 tr, gamla delen

IW S91 - 0402 - 7

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Klassrum 1 tr, gamla delen

IW S91 - 0402 - 8

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Korridor 1 tr

IW S91 - 0402 - 2

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Korridor 1 tr, nya delen

IW S91 - 0403 - 5

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
PONTONJÄRKASERN 15
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8,10

Skulptur i vit marmor, Läsan-
de flicka, av Carl Eldh, 1905
mellan entrédörrarna till
aulan

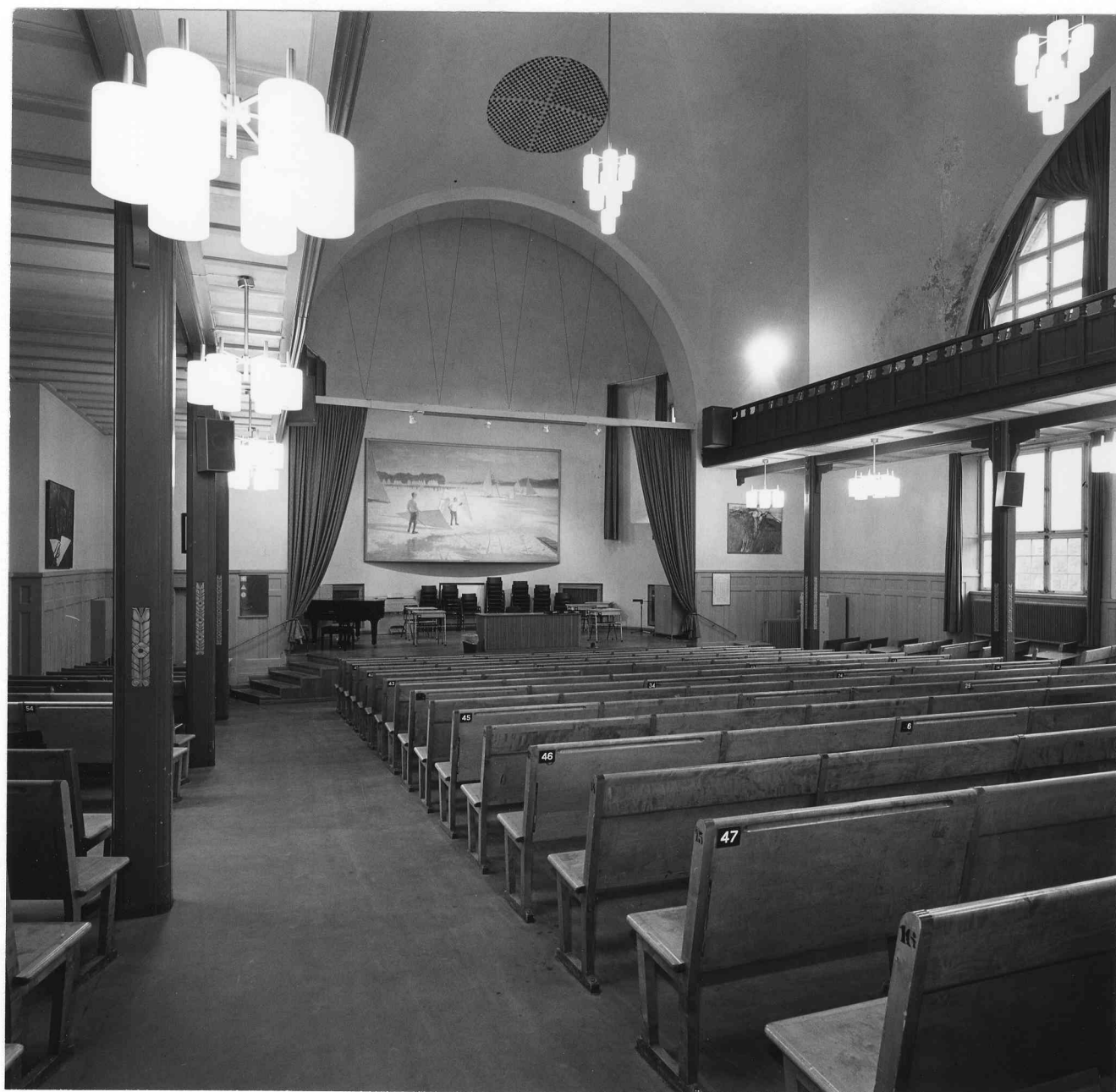
Foto: Johan Hultenheim
S83 - 0334 - 4

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Aulan 1 tr

IW S91 - 0403 - 6

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
PONTONJÄRKASERN 15
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8,10

Aulan, dörr t v om scenen

Foto: Johan Hultenheim
S83 - 0332 - 1

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Aulan 1 tr

IW S91 - 0403 - 8

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Aulan 1 tr

IW S91 - 0403 - 9

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Aulan 1 tr

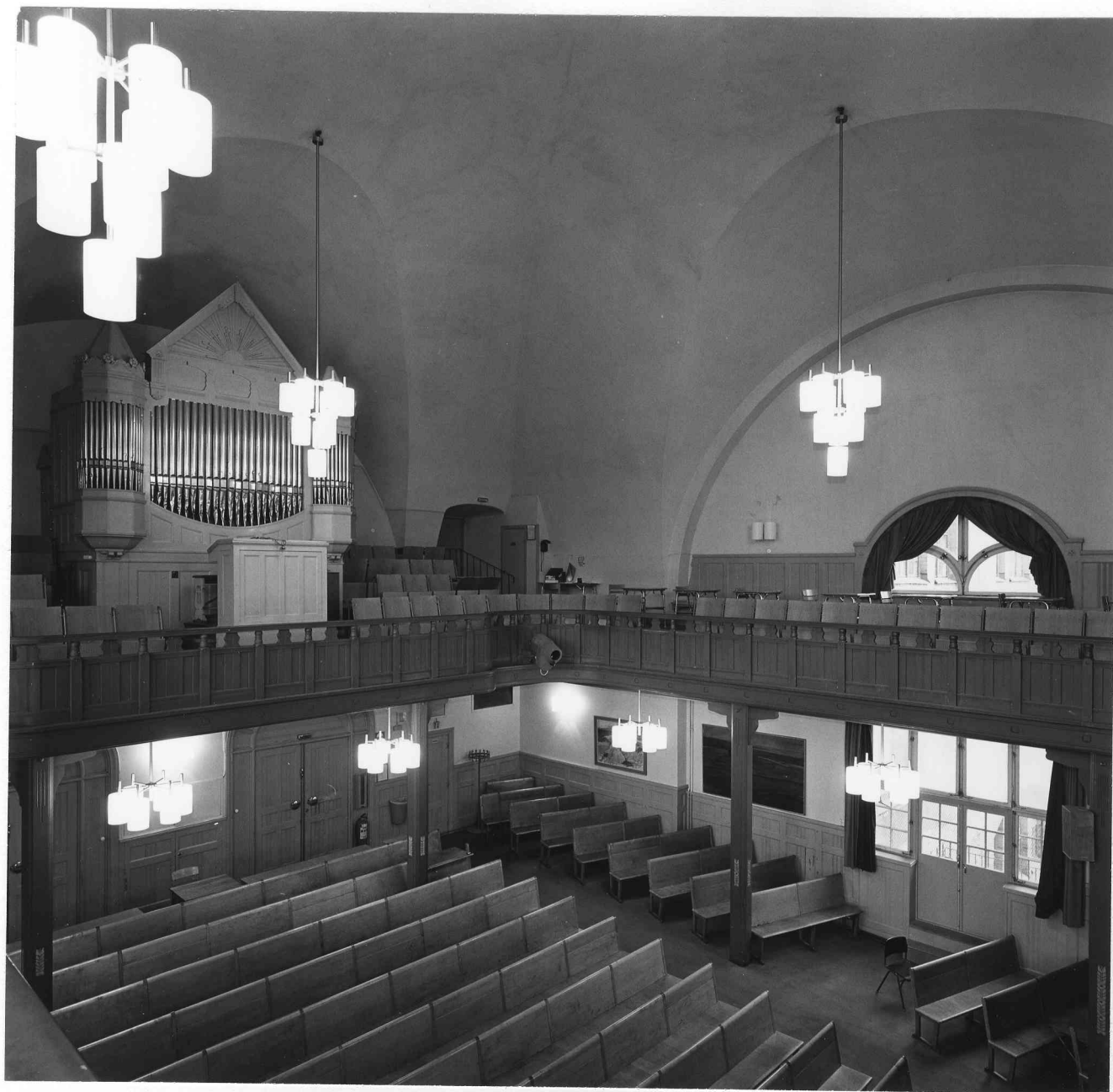
IW S91 - 0403 - 7

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Aulan från läktaren 2 tr

IW S91 - 0403 - 10

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Aulan, läktaren 2 tr

IW S91 - 0404 - 1

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Biologilaboratorium 2 tr

IW S91 - 0404 - 9

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbasern 15

Biologilaboratorium 2 tr

IW S91 - 0404 - 8

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Växtodlingsrum 2 tr

IW S91 - 0404 - 10

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Korridor 2 tr

IW S91 - 0404 - 3

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Korridor 2 tr, nya delen

IW S91 - 0404 - 6

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Korridor, 2. tr., nya delen

IW S91 - 0404 - 4

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Korridor 2 tr, nya delen

IW S91 - 0404 - 7

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 45

Musiksal 3 tr

IW S91 - 0405 - 8

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Kemikal 3 tr

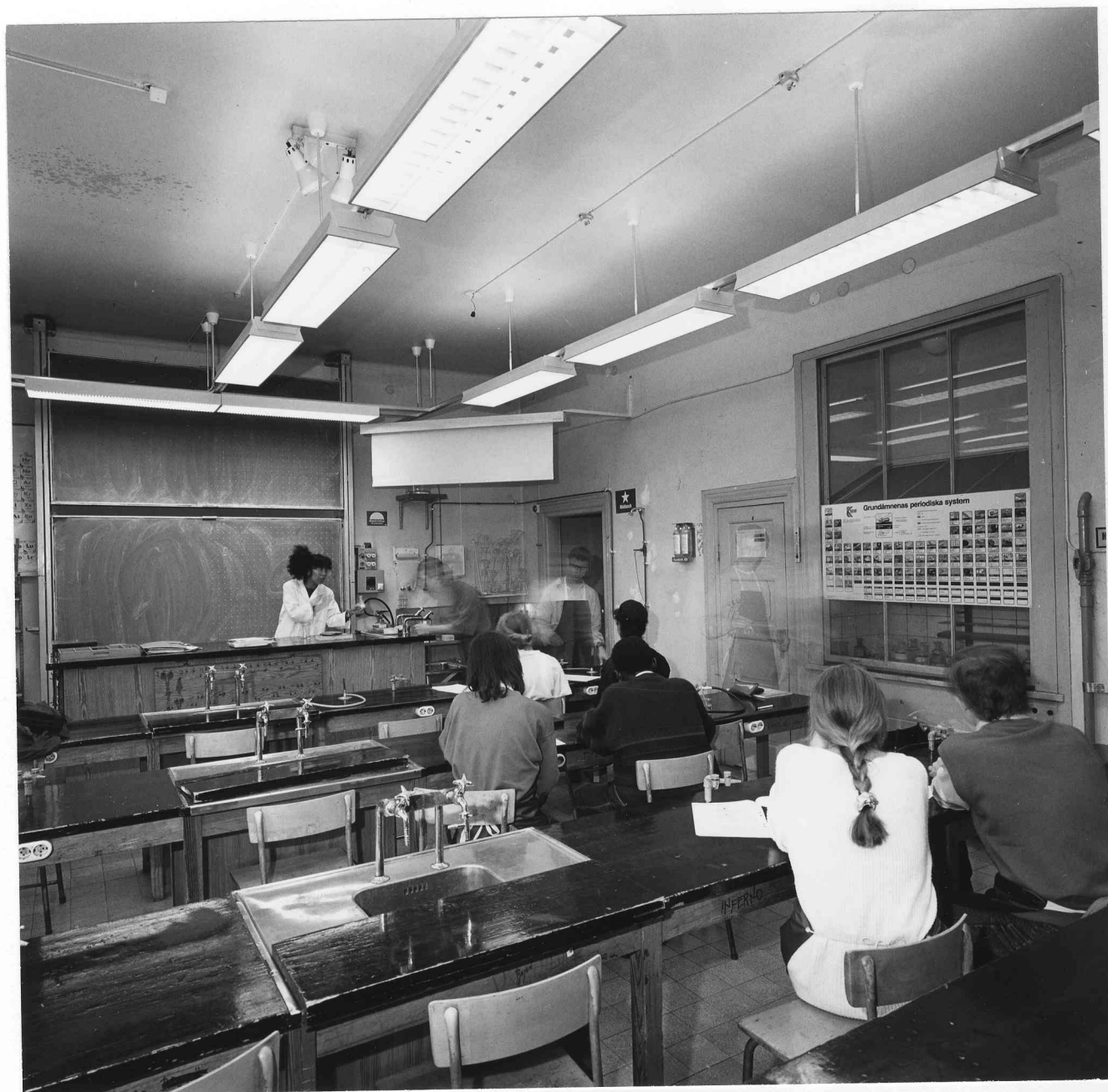
IW S91 - 0405 - 5

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Kemikal 3 tr

IW S91 - 0405 - 6

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Kemiförråd 3 tr

IW S91 - 0405 - 4

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Grupprum 3 tr, gamla delen

IW S91 - 0405 - 11

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Korridor 3 tr

IW S91 - 0405 - 1

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Korridor 3 tr

IW S91 - 0405 - 2

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Korridor 3 tr, nya delen

IW S91 - 0405 - 3

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Trapphus

IW S91 - 0401 - 12

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Trapphus

IW S91 - 0402 - 1

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
PONTONJÄRKASERN 15
Hantverkargatan 67-71
Baltzar von Platens gata 8,10

Huvudtrapphusets översta del

Foto: Johan Hultenheim
S83 - 0330 - 5

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Trapphus

IW S91<- 0404 - 11

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbasern 15

Trapphus och entré mot
gården

IW S91 - 0400 - 8

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Trapphus 1 tr, gamla delen

IW S91 - 0402 - 4

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaser 15

Trapphus 2 tr i gamla delen

IW S91 - 0404 - 2

KUNGSHOLMENS GYMNASIUM
Pontonjärbaseren 15

Trapphus bv, nya delen

IW S91 - 0399 - 8

